

Vlaams
Parlement

ingediend op **929** (2016-2017) – Nr. 3
7 december 2016 (2016-2017)

Verslag

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking,
Toerisme en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door Jan Van Esbroeck

over de beleidsbrief

Buitenlands Beleid, Internationaal Ondernemen
en Ontwikkelingssamenwerking
2016-2017

Samenstelling van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking, Toerisme en Onroerend Erfgoed:

Voorzitter: Rik Daems.

Vaste leden:

Ingeborg De Meulemeester, Marc Hendrickx, Jan Van Esbroeck, Karl Vanlouwe, Karim Van Overmeire, Manuela Van Werde;

Sabine de Bethune, Vera Jans, Ward Kennes, Johan Verstreken;

Rik Daems, Herman De Croo;

Tine Soens, Güler Turan;

Wouter Vanbesien.

Plaatsvervangers:

Cathy Coudyser, Caroline Croo, Danielle Godderis-T'Jonck, Sofie Joosen, Ann Soete, Sabine Vermeulen;

Karin Brouwers, Griet Coppé, Joris Poschet, Valerie Taeldeman;

Jean-Jacques De Gucht, Marnic De Meulemeester;

Renaat Landuyt, Steve Vandenberghe;

Bart Caron.

Toegevoegde leden:

Stefaan Sintobin;

Christian Van Eyken.

Documenten in het dossier:

929 (2016-2017) – Nr. 1: Beleidsbrief

– Nr. 2: Motie

INHOUD

I.	Inleidende uiteenzetting door Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed	4
1.	Inleiding	4
2.	Belangen Vlaamse samenleving zijn internationaal goed behartigd	5
3.	Vlaanderen heeft een sterke(re) internationale reputatie.....	5
4.	Vlaamse economie sterke concurrentiepositie door internationalisering ...	6
5.	Bijdrage aan afname internationale armoede.....	9
6.	Meewerken aan een democratischere en rechtvaardigere wereld.....	11
7.	Een efficiënte en kwaliteitsvolle organisatie	12
II.	Bespreking.....	13
1.	Vragen en opmerkingen van de leden	13
1.1.	Wouter Vanbesien	13
1.2.	Güler Turan	13
1.3.	Karim Van Overmeire	17
1.4.	Jan Van Esbroeck.....	20
1.5.	Manuela Van Werde	20
1.6.	Karl Vanlouwe	21
1.7.	Ingeborg De Meulemeester	23
1.8.	Ward Kennes	24
1.9.	Sabine de Bethune	25
1.10.	Joris Poschet	27
1.11.	Johan Verstreken	28
2.	Antwoorden van minister-president Geert Bourgeois	28
3.	Replieken en bijkomende antwoorden van de minister-president.....	36
	Gebruikte afkortingen	39
	Bijlage 1: Aanvullende schriftelijke antwoorden	41
	Bijlagen 2 tot en met 6: zie dossierpagina op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking, Toerisme en Onroerend Erfgoed besprak op 22 november 2016 de beleidsbrief Buitenlands Beleid, Internationaal Ondernemen en Ontwikkelings-samenwerking 2016-2017 van Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed.

De powerpointpresentatie die voor de toelichting van deze beleidsbrief werd gebruikt, is te vinden op de [dossierpagina](http://dossierpagina.vlaamsparlement.be) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

I. Inleidende uiteenzetting door Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed

1. Inleiding

Minister-president *Geert Bourgeois* wijst erop dat er in het voorbije jaar wereldwijd veel problemen en uitdagingen zijn opgedoken. Veel van die problemen waren enkele jaren geleden moeilijk voor te stellen, zoals de oorlog in Oekraïne, de oorlog in Syrië, de gewijzigde situatie in Turkije, de vluchtelingen-crisis en de terroristische aanslagen. Er is ook de crisis in de EU met dreigende, bijkomende problemen als gevolg van belangrijke toekomstige verkiezingen in Nederland, Frankrijk en Oostenrijk, het referendum op 4 december in Italië en de brexit en de daaruit volgende ongewisse situatie. Er is uiteraard ook de verkiezing van Donald Trump met belangrijke geostrategische effecten voor de positie van de NAVO en de Europese defensie, maar ook met gevolgen voor de vrijhandel. Zo heeft Donald Trump al verklaard dat hij op dag één zal terugkomen op het TPP, stelt hij ook het NAFTA in vraag en zijn er veel onzekerheden met betrekking tot het TTIP.

Gelukkig zijn er ook een aantal positieve elementen, zoals de ontgooijing van Iran. Tegelijk is het onzeker dat Trump het akkoord met Iran verder zal honoreren, ook daar heeft hij twijfel over gezaaid. Er is ook de ontgooijing van de betrekkingen met Cuba en er is de economisch verbeterde situatie in Afrika.

Kleine landen hebben relatief kleine binnenlandse markten, dat geldt ook voor ons land. Ze kunnen dus ook een relatief groter exportcijfer realiseren dan grotere landen. Dit voordeel in acht genomen, doet België het op veel vlakken zeer goed als exporteur. Met een exportratio van 124 percent ten opzichte van het bbp behoort het wereldwijd bij de exporttop. De export per capita is drie keer zo hoog als die van Duitsland. Ondanks het slinkende aandeel in de wereldgoederenexport staat België op de dertiende plaats van de wereldranglijst.

Vlaanderen exporteerde voor het eerst meer dan 300 miljard euro, het hoogste bedrag ooit. Daarmee scoort Vlaanderen beter dan de totale Belgische export, en daarmee stijgt het aandeel van Vlaanderen in de totale Belgische uitvoer tot 83,1 percent. Uit de exportbarometer van FIT blijkt dat ondanks de onzekerheden, het vertrouwen van Vlaamse bedrijven nagenoeg even hoog blijft als in 2015. Op een schaal van 1 tot 10 is het vertrouwen in de huidige wereldwijde onzekerheid 6,2, ten opzichte van 6,3 in 2015, 5,9 in 2014 en 5,6 in 2013. Er is de voorbije jaren dus een stijging geweest. Ondanks sommige onzekerheden verwachten de Vlaamse ondernemingen een groei van de export. In 2015 kende Vlaanderen het beste investeringsjaar van de laatste twaalf jaar, met 227 nieuwe investeringsprojecten voor een bedrag van 2,7 miljard euro, goed voor 4352 jobs.

2. Belangen Vlaamse samenleving zijn internationaal goed behartigd

De EU heeft door de brexit een harde klap gekregen. Het is niet duidelijk wat er op halflange termijn zal gebeuren. Die onzekerheid is uiteraard niet goed voor de Vlaamse economie. In een eerste fase heeft het pond een steile duik genomen. De Britse economie ondervindt op dit ogenblik geen nadeel, maar er komen toch steeds meer signalen dat de koers van het pond samen met de onzekerheden die gepaard gaan met de brexit, wegen op de toekomstplannen van de Vlaamse exporteurs naar het VK, dat de vierde grootste exportmarkt is van Vlaanderen.

Vlaanderen zet sterk in op de mogelijkheden die het EFSI biedt. Er is een stand van zaken opgesteld en de resultaten zijn toegelicht aan Europees commissaris Katainen. Dat is in deze commissie ook aan bod gekomen.

Er zijn heel wat inspanningen gedaan om de interactie tussen Vlaanderen en de Europese instellingen te verhogen. De minister-president verwijst in dit verband naar zijn contacten met de EU-commissarissen Thyssen, Malmström en Moscovici. Die laatste heeft zich overigens bereid verklaard om naar het Vlaams Parlement te komen.

De Vlaamse Regering heeft het document 'Visie op de toekomst van de Europese Unie' goedgekeurd op 30 september. Die visienota zal ook worden besproken in deze commissie.

In de voorbije periode zijn heel wat inspanningen gedaan om de relaties met buitenlandse overheden te versterken. Er zijn veel ontmoetingen geweest in Brussel met buitenlandse ministers, maar evenzeer in het buitenland naar aanleiding van de buitenlandse missies. Verder zijn er ook heel veel contacten met buitenlandse diplomaten. Er is een succesvolle zending geweest naar de Baltische staten, er zijn zeer goede contacten met Nederland en er zijn een aantal staatsbezoeken geweest. Volgend jaar in de zomer komt er een missie naar Zuidelijk Afrika. De strategienota Nederland zal in het voorjaar van 2017 beschikbaar zijn. De strategienota Verenigde Staten komt binnenkort op de agenda van de Vlaamse Regering.

Vlaanderen heeft een traditie van zeer intense samenwerking met diverse multilaterale organisaties. Specifiek zijn er kruisverbanden voor de Geneefse instellingen: de IAO, UNAIDS en de Wereldgezondheidsorganisatie. Er zijn nieuwe overeenkomsten gesloten met de UNESCO en met de IAO. In 2017 wordt er opnieuw werk gemaakt van een tweejaarlijkse bijdrage van 900.000 euro aan de UNESCO. Er is ook 65.000 euro geïnvesteerd in het Eurasia-competitiviteitsprogramma van de OESO voor Oekraïne. Het succesvolle stageprogramma voor jonge Vlamingen bij internationale organisaties, dat verder loopt in 2017, kan op 450.000 euro rekenen.

3. Vlaanderen heeft een sterke(re) internationale reputatie

Samen met minister Muyters werd Vlaanderen bij diverse gelegenheden gepositioneerd als investeringslocatie, als logistieke toegangspoort en als exporteur-leverancier van topproducten en -diensten. In de nieuwe internationaliseringsstrategie van FIT is opgenomen dat er brandingstrategieën worden uitgewerkt, om de Vlaamse expertise nog beter bekend te maken in het buitenland. Voor Toerisme verwijst de minister-president naar de beleidsbrief van minister Ben Weyts. Hij geeft wel mee dat Vlaanderen in oktober 2015 is benoemd tot ondervoorzitter van NECSTouR, het Europese netwerk van regio's en deelstaten voor duurzaam en competitief toerisme.

Er zijn grote stappen gezet in de uitbouw en de professionalisering van de Vlaamse culturele diplomatie. Arts Flanders wordt daartoe het centrale planningsinstrument. Dat Vlaanderen samen met Nederland 'Schwerpunkt' was op de Frankfurter Buchmesse, is ook een belangrijk instrument van culturele diplomatie geweest. Academische diplomatie was dan weer het onderwerp van overleg met koepelorganisaties VLIR en VLHORA. Op basis van hun prioriteiten, zal er in 2017 een uitrol gebeuren van een aanpak. De Vlaamse universiteiten nemen zelf ook meer en meer deel aan buitenlandse missies en daarbij is steeds meer academische diplomatie aan de orde.

Flanders Today blijft een succes, met naast de gedrukte versie ook een breed digitaal platform. Het 'Flanders Inspires International Visitors Programme', een door buitenlandse opiniemakers en besluitvormers zeer gewaardeerd instrument, wordt voortgezet.

4. Vlaamse economie sterke concurrentiepositie door internationalisering

FIT kreeg de opdracht om met relevante partners een gezamenlijke meerjarige internationaliseringsstrategie voor de Vlaamse economie uit te werken. 150 bedrijven en belanghebbenden kwamen op 25 januari 2016 samen voor de eerste Flanders International Economic Summit. Uit de strategische doelstellingen en uitdagingen komen drie grote lijnen naar voren. Ten eerste vragen bedrijven die internationaal actief zijn, nog meer inspanningen om hindernissen weg te werken. Ze willen nog meer transparantie in de dienstverlening aan bedrijven, uitgaande van de vele actoren.

Ten tweede vragen ze om nog meer bedrijven met internationaal potentieel te doen internationaliseren en nieuwe manieren te vinden om vestigingen van buitenlandse bedrijven in Vlaanderen te behouden. Zo is er het voorbeeld van een kmo die 25 jaar geleden startte als eenmansbedrijf en nu 95 medewerkers telt en de stap wil zetten naar export. Het is zeer belangrijk om die bedrijven goed te begeleiden bij hun eerste stappen in het buitenland.

Ten derde zijn er vijf domeinen waarin Vlaanderen zijn internationale positie nog moet versterken: Food, Life Sciences and Health, Solution Driven Engineering and Technology, Smart Logistics and Sustainable Resources, Materials and Chemicals. In die domeinen moeten de waardeketens nog verder worden ontwikkeld. Ze sluiten aan bij de vragen van de wereldmarkt, maar ook bij de Visienota 2050. Dat heeft geleid tot een zeer gedragen strategie, waarin de vele actoren zullen samenwerken. Deze cocreatie heeft geleid tot die internationaliseringsstrategie.

In het streven naar een sterke, innovatieve economie, moet er worden ingespeeld op de financiële ondersteuning door Europa van de Vlaamse bedrijven. FIT is samen met het VLAIO heel actief binnen het consortium European Enterprise Network. FIT zal een Vlaams economisch vertegenwoordiger afvaardigen naar de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Permanente Vertegenwoordiging bij de EU.

Externe communicatie en marketing zijn zeer belangrijk in die positionering. Na een nieuwe website gericht op de Vlaamse bedrijven vorig jaar, zet FIT tegen het einde van het jaar een nieuwe website online, gericht op buitenlandse potentiële investeerders. Het buitenlands netwerk van FIT is de ruggengraat van het Vlaams buitenlands beleid inzake economie. Er wordt 1 miljoen euro extra uitgetrokken voor de werking van de bestaande kantoren. Om flexibel te kunnen inspelen op de economische omstandigheden, versterkt FIT het netwerk waar nodig ten behoeve van bedrijven. In Houston zal er begin december een nieuw kantoor

worden geopend en in Vancouver komt er een antenne voor het aantrekken van investeringen. Volgend jaar komen er kantoren bij in Peru en Myanmar. FIT zal investeren in extra aanwezigheid in Afrika, met voorlopig een antenne in Nigeria. De raad van bestuur moet verder nog beslissen op welke andere plaatsen er nog zal worden geïnvesteerd.

Het is belangrijk aanwezig te zijn op grote evenementen, zoals het World Economic Forum in Davos. Naast de staatsbezoeken zullen er volgend jaar ook belangrijke economische missies zijn. Zo zal de logistieke beurs Intermodal in Brazilië worden bezocht en tijdens die missie zal ook Peru worden aangedaan.

In juni heeft FIT voor het eerst en met succes een exportbeurs georganiseerd. 1200 bedrijven hebben daar gedurende drie dagen contact gehad met zowel de binnenlandse vertegenwoordigers van FIT als met de vertegenwoordigers in het buitenland. Er waren ook 40 dienstverleners aanwezig. De bedrijven konden op die manier heel snel een totaalaanpak krijgen voor hun exportplannen. Tijdens die driedaagse werd ook de Leeuw van de Export uitgereikt aan Aucxis en MediaGeniX.

De strategie van FIT is nauw gelinkt aan de Vlaamse clusters. Er wordt steeds meer de band gemaakt met de Vlaamse onderzoekscentra. Bij het aantrekken van investeringen blijkt dit een zeer belangrijke troef te zijn. Concreet worden met deze actoren kloofanalyses uitgewerkt om wereldwijd te zoeken naar bedrijven met activiteiten die nog ontbreken in Vlaamse clusters, zoals bijvoorbeeld binnen de biotech-, medicaldevices- en bio-elektronicasectoren.

Zo heeft de Duitse chemiereus BASF samen met het Nederlandse Avantium de oprichting afgerond van hun joint venture voor de productie van furaandicarbonzuur. Dat zal leiden tot een nieuwe fabriek in Antwerpen, waar er bioafbreekbare flessen zullen worden gemaakt. Twee vliegen in één klap dus: een bijkomende investering en een verdere omslag naar verduurzaming van de chemische industrie. Een ander voorbeeld is de Franse farmareus Sanofi, die 300 miljoen euro investeert in de uitbreiding van zijn fabriek in Geel, wat gepaard zal gaan met tientallen nieuwe jobs.

Volgend jaar zal er worden gewerkt voor de regio Gent en Vlaams-Brabant, voor de Open Manufacturing Campus in de Kempen en voor de aeronauticasector en de domeinen fintech, internet of things en city of things.

In navolging van uitgevoerde kloofanalyses, trekt FIT met de juiste partners naar het buitenland voor roadshows. Meer en meer zullen deze activiteiten sporen met het nieuwe Vlaamse clusterbeleid en dus in samenwerking gebeuren met de geselecteerde speerpuntclusters en innovatieve bedrijfsnetwerken, en ook met de transities in de Visienota 2050 waarin zeer sterk de band wordt gelegd met de internationaliseringsstrategie.

De reeds bekende en actieve speerpuntclusters zijn de speerpuntcluster logistiek, onder leiding van het Vlaams Instituut voor de Logistiek en de speerpuntcluster chemie en kunststoffen, onder leiding van Flanders Innovation Hub for Sustainable Chemistry.

De dienstverlening van FIT is cruciaal voor Vlaamse bedrijven. Zij krijgen hulp in de hele cyclus bij hun exportstrategie, met informatie over de buitenlandse markt bij het vinden van de juiste partners in het buitenland enzovoort. Die dienstverlening moet blijven voldoen aan nieuwe noden. Daarom ontwikkelt FIT geregeld nieuwe tools, zoals dit jaar de onlinetool om een exportplan op te maken.

Het actieprogramma van FIT bevat ook dit jaar meer dan honderd gezamenlijke acties zoals beursstanden en missies. FIT blijft ook werken aan de ondersteuning om bedrijven exportvaardiger te maken.

Nieuw is het project Source from Flanders om informatie over Vlaamse bedrijven en Vlaamse expertise beter online te ontsluiten voor buitenlandse aankopers, buitenlandse beslissingnemers en dus de Vlaamse expertise nog beter bekend te maken.

FIT legt ook de focus op opkomende economieën met een versterking van zijn buitenlands netwerk in enkele landen maar ook met specifieke acties op die markten, vaak gericht op projecten gefinancierd door internationale organisaties. De nieuwe tendens tot duurzame aankopen bij instellingen als de Wereldbank en de VN bijvoorbeeld zijn een opportuniteit voor de Vlaamse ondernemingen.

Tijdens de vele zendingen naar Afrika is er een stevige cluster gebouwd rond maritiem transport, havens en logistiek waarbij Vlaamse ondernemingen gericht samenwerken. Tot slot zal FIT in 2016 de vereenvoudiging van het subsidie-instrumentarium volledig hebben afgerond. Het heeft roadshows georganiseerd in alle provincies om het nieuwe systeem toe te lichten en heeft daarbij meer dan duizend bedrijven bereikt.

2015 was een succesvol investeringsjaar. De doelstelling om 10 percent meer investeringsleads te halen dan de Europese gemiddelde stijging van het jaar voordien, is gehaald, maar de concurrentie wordt harder en er moeten dan ook grote inspanningen worden gedaan. Het is de bedoeling die doelstelling nogmaals te halen. Daartoe wordt ingezet op meer clusters met potentieel, om buitenlandse spelers naar Vlaanderen te halen en sterker samen te werken. Inhoudelijke expertise en een sterk ecosysteem zijn elementen die een almaar grotere rol spelen in het aantrekken van bedrijven. Zo is de Vlaamse chemiecluster een troef in het buitenland: de grootste van de EU en de tweede grootste van de VS. Het ecosysteem versterkt met de onderzoeksinstellingen leidt ertoe dat Vlaanderen zeer aantrekkelijk is voor potentiële investeerders op dat vlak.

Het afgelopen werkjaar heeft FIT zijn rol als investeringscoördinator verder uitgebouwd en is het een aanspreekpunt voor potentiële buitenlandse investeerders. Het zorgt voor de opvolging van het investeringstraject. Zo ondersteunde FIT in 2016 de zoektocht naar geschikte buitenlandse partners voor concrete sites die in reconversie of herontwikkeling zijn.

FIT maakt jaarlijks een knelpuntennota die de moeilijkheden in kaart brengt waarmee potentiële buitenlandse investeerders kampen. Loonkosten en fiscaliteit zijn nog altijd de belangrijkste aspecten die voor een negatieve perceptie in het buitenland zorgen, maar ook regelgeving of administratieve procedures kunnen voor belemmering zorgen, zoals regels met een impact op e-commerceactiviteiten of de procedures voor arbeidskaarten of visa voor buitenlandse werknemers. Ook de mobiliteit duikt steeds prominenter op in die lijst. Bedoeling is die problemen zo veel mogelijk op Vlaams niveau op te lossen.

Er is begeleiding op maat voor elke investeerder. De ervaring met het eerste 'welcome team' van Life Sciences is positief. In 2016 zijn contacten gelegd voor een nieuw welcome team dat zich zal toespitsen op ICT-toepassingen voor fintech, cybersecurity en e-commerce en in de loop van 2017 operationeel zal zijn.

FIT zal verder ook nieuwe mogelijkheden onderzoeken zoals 'soft landing'-programma's met gemakkelijke instapformules voor buitenlandse investeerders bijvoorbeeld kantoren en ondersteuning.

Tot slot is het niet alleen belangrijk om nieuwe investeerders aan te trekken, maar ook om een retentiebeleid te voeren om alle bedrijven die hier zijn, hier te houden. FIT zal in 2017 volop samenwerken met VLAIO om het retentiebeleid te kunnen opnemen in de strategieën die FIT ontwikkelt.

De Vlaamse Regering heeft op 16 september 2016 haar goedkeuring tot ondertekening gegeven voor het CETA-verdrag met Canada omdat dat een goed akkoord is. Daarbij is er ook een continuïteit tussen de vorige en de huidige regering. Vanaf de start van de onderhandelingen in de zomer van 2009 is de Vlaamse Regering attent geweest en heeft ze ervoor gezorgd dat de Vlaamse offensieve en defensieve belangen behartigd zijn.

Wat het TTIP betreft, is het afwachten wat de Amerikaanse positie zal zijn. Hillary Clinton was een koele minnares van het akkoord. Donald Trump heeft zich nog niet over uitgesproken, maar heeft dat wel al gedaan over NAFTA en over het TPP. China heeft onmiddellijk gereageerd en stelt een handelsverdrag met hen voor. Sommige landen richten zich daar ook op. Het is dan ook niet duidelijk of de soep in de VS finaal zo heet zal worden gegeten als ze wordt opgediend. De Amerikaanse belangen zullen op korte termijn misschien wel gediend zijn van een vorm van protectionisme, maar op lange termijn zal dat niet het geval zijn.

Er komen belangrijke onderhandelingen aan voor nieuwe vrijhandelsakkoorden met Japan en Mexico, maar evenzeer met Chili, Indonesië, Australië en Nieuw-Zeeland. India is van plan om alle bilaterale akkoorden met Europese landen stop te zetten. De Vlaamse handelsstrategie, die dateert van 2007, krijgt een update. Ook dat zal worden voorgelegd aan de Vlaamse Regering.

5. Bijdrage aan afname internationale armoede

De strategienota Zuid-Afrika loopt dit jaar af. In 2015 en 2016 is vooral ingezet op projecten die jobcreatie moeten verzekeren via kmo-ontwikkeling. De doelstellingen met betrekking tot die projecten staan te lezen in de beleidsbrief. Er zijn bilaterale consultaties geweest. Daaruit blijkt dat de inspanningen van Vlaanderen sterk worden gewaardeerd, dat de resultaten van de projecten goed zijn en dat er binnen een niche wordt gewerkt waarin niet zoveel donoren actief zijn. Het is daarom de betrachting om ook in de toekomst voort te werken aan jobcreatie, maar dan in de sector van de klimaatverandering. In het voorjaar van 2017 zal een ontwerp van strategienota worden voorgelegd aan de Vlaamse Regering, met daarin die verschuiving naar de creatie van jobs, gericht op de strijd tegen de klimaatverandering in Zuid-Afrika.

Met betrekking tot Mozambique is er een nieuwe strategienota, die nog in de startfase zit. Het is traditioneel zo dat er in het eerste jaar iets minder projecten worden ondersteund. Er wordt dan altijd hard gewerkt aan het identificeren van een aantal projecten. Nieuwe klemtonen veronderstellen vaak nieuwe manieren van werken, andere partners enzovoort. Het is dus noodzakelijk om voldoende tijd te nemen om goede projecten te hebben, want het duurt een tijdje voor die op kruissnelheid komen. Het budget voor de strategienota Mozambique wordt ingezet conform de prioriteiten van de landenstrategie voor 2016-2020. Het eerste jaar van een strategienota is traditioneel een jaar waarin het gemiddelde vastleggingsbedrag, in dit geval 5 miljoen euro, niet wordt bereikt. Dat is ook zo ingecalculeerd in de meerjarenplanning. In dat jaar zijn er meer kredieten beschikbaar voor de overige strategienota's, die op kruissnelheid een hoger vastleggingsbedrag halen, met op het einde een gemiddelde van 5 miljoen euro. Om geen middelen te verliezen, gebeurt er dus een flexibele verschuiving naar de andere strategienota's. Later komen er dan weer meer middelen vrij voor Mozambique.

In Malawi concentreert de Vlaamse overheid zich op gepoolde sectorsteun voor landbouw, met het Agriculture Sector Wide Approach Support Project. Ongeveer 5 miljoen euro komt daarin terecht. Dat vloeit voort uit het engagement uit de strategienota 2014-2018 om 50 tot 70 percent van de steun te geven aan sector- en programmasteun. De algemene doelstellingen van dat Agriculture Sector Wide Approach Support Project zijn het verbeteren van de effectiviteit van de investeringen gericht op voedselzekerheid en duurzame groei in de landbouwsector, en het versterken van de natuurlijke rijkdommen in de landbouw door het verdubbelen van het gebied waar aan duurzaam landbeheer wordt gedaan om ecosysteemdiensten en duurzame landbouwproductiviteit te verzekeren.

Op basis van de conclusies van de eerste Vlaamse Staten-Generaal werd aan de slag gegaan om de nieuwe mondiale agenda voor duurzame ontwikkeling ingang te doen vinden in de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking. Met onze identiteit als ontwikkelingsspeler als vertrekpunt wordt er gefocust op innovatie en systeembenadering, zodat wordt tegemoetgekomen aan de diepliggende oorzaken van ontwikkelingsproblemen in het Zuiden. Nieuw is ook de wil om partnerschappen na te streven met andere actoren in het speelveld van de ontwikkelingssamenwerking. SDG's blijken alvast de diverse beleidsdomeinen binnen de Vlaamse overheid dichter te betrekken bij een gezamenlijk doel. Wellicht kan begin 2017 dieper worden ingegaan op die visietekst.

Sinds dit jaar treedt een Vlaams vertegenwoordiger op als voorzitter van de raad van bestuur van het Speciale VN-Programma voor Onderzoek rond Menselijke Voortplanting. Eind 2015 werd de samenwerking met de WGO voortgezet. Het IPM is een mooi voorbeeld van privaat-publieke samenwerking. Het Vlaams farmaceutisch bedrijf Tibotec heeft de licentie van het werkend bestanddeel dapivirine gratis toegekend aan het IPM voor de ontwikkeling, productie en verspreiding van de vaginale ring. Er werd 400.000 euro vrijgemaakt voor de strategische lancering, met een proactieve sensibilisatie bij vrouwen en mannen in Zuidelijk Afrika.

Een externe evaluatie van Exchange bracht aan het licht dat ernstige bijsturingen noodzakelijk zijn om de efficiëntie en de duurzaamheid van dat initiatief te vergroten. Daarom wordt steun verleend aan Exchange bij het doorlopen van een intensief heroriënteringstraject, dat ertoe moet leiden dat de output en de efficiëntie beter worden.

In oktober 2016 bereikten de deelstaten een akkoord over de intra-Belgische verdeling van de klimaatinspanningen. Het akkoord verdeelt ook de inspanningen voor internationale klimaatfinanciering aan ontwikkelingslanden. Vlaanderen zal jaarlijks 14,5 miljoen euro hiervoor uittrekken. Zuid-Afrika is een land dat onder meer kampt met aanhoudende droogte als gevolg van de klimaatverandering. Tegelijk is het een van de weinige Afrikaanse landen die zelf ook significant bijdragen tot de globale uitstoot. Ook Vlaanderen kampt met klimaatuitdagingen. Dit is dan ook een beleidsveld dat uiterst geschikt is om de samenwerking met dit partnerland vorm te geven. De bijdragen in het kader van de nieuwe strategienota dienen dan ook te beantwoorden aan de criteria voor klimaatfinanciering.

De Vlaamse ontwikkelingssamenwerking beschikt over de nodige expertise op het vlak van projectopvolging in ontwikkelingslanden en is ook aanwezig in de partnerlanden. Dit jaar werden dan ook klimaatprojecten ter waarde van 5 miljoen euro geïdentificeerd. Er is het Wereldvoedselprogramma, met 2,5 miljoen euro. Het African Climate Change Fund wil iets doen aan de vaststelling dat Afrikaanse landen meer moeilijkheden ondervinden om klimaatfinanciering aan te trekken. Daar zet Vlaanderen 2 miljoen euro voor in. Dan is er nog het World Agroforestry Centre, dat met 500.000 euro Vlaamse steun een online raadpleegbare kaart zal ontwikkelen die de eigenschappen van de bovenste bodemlaag van

50 centimeter in Malawi in hoge resolutie documenteert. Vlaanderen streeft naar het verder verhogen van de effectiviteit van de hulp. De jaarlijkse oproep voor ontwikkelingseducatie wordt geëvalueerd, evenals het genderbeleid.

Binnen het noodhulpbeleid wordt verder geïnvesteerd in het verkorten van de noodhulpresponstijd en het verminderen van hulpversplintering. Dat gebeurt via een budget van 600.000 euro aan het Central Emergency Response Fund. In 2016 steunde Vlaanderen ook het VN-landenfonds. In Malawi werd 479.000 euro geïnvesteerd. De middelen zijn flexibel inzetbaar, in functie van de meest acute noden. De lijst van de projecten is te vinden in de beleidsbrief.

Het Gemeentelijk Impulsbeleid werd in 2016 geïntegreerd in het Gemeentefonds. De Vlaamse overheid blijft samenwerken met de VVSG om de gemeenten de technische ondersteuning te bieden bij het uitwerken van het lokaal verankerd ontwikkelingsbeleid.

6. Meewerken aan een democratischere en rechtvaardigere wereld

De minister-president hecht veel belang aan de kwaliteitsvolle Vlaamse bijdrage aan de rapporteringen in verband met de internationale mensenrechtenverplichtingen. Vlaanderen heeft het Belgische rapport van het UPR van de VN-Mensenrechtenraad in Genève mee voorbereid en deelgenomen aan de interactieve dialoog. Er was een bijdrage aan het NAP inzake Mensenrechten en Ondernemen en aan het landenrapport. Vlaanderen hecht veel belang aan de Stockholmverklaring van het International Holocaust Remembrance Alliance.

Er werd financiële steun toegekend aan het project Human Rights Education in Schools in Iraaks Koerdistan, aan de empowerment van Oekraïense instellingen en aan de integratie van de Roma en Sinti in Hongarije. Binnenkort wordt een geactualiseerde nota Mensenrechten en het Vlaams internationaal beleid gepubliceerd, met de bedoeling die snel aan de Vlaamse Regering voor te leggen.

De herdenking van '100 jaar Groote Oorlog' is voorbij halfweg. Het actieplan 2014-2018 is door de Vlaamse Regering bijgestuurd. Dat is meer dan een toeristische benadering, hoe waardevol, zinvol en intens menselijk die ook is. Vanuit zijn bevoegdheid voor Binnenlands Beleid nam de minister-president het initiatief tot of participeerde hij aan een reeks activiteiten, vaak in samenwerking met andere landen en regio's. Zo heeft hij de Noord-Ierse vice-eersteminister Martin McGuinness naar de Ierse vredestoren in Mesen gebracht en naar een begraafplaats met Noord-Ierse gesneuvelden in Wijtschate.

Een van de belangrijkste projecten in 2017 wordt de opening van de herdenkingstuin in het Australian War Memorial Museum in Canberra met een steun van 200.000 euro. Vlaanderen zal in 2017 opnieuw sterk in de focus staan – na de focus op Frankrijk in 2016 – door de 100-jarige herdenking van de Slag bij Passendale.

De minister-president heeft steun toegekend aan drie initiatieven inzake conflictverwerking en vredesopbouw: Human Rights Education in Schools van het Human Rights Office in Iraaks Koerdistan, een project met het Global Forum for Media Development en de versterking van de democratische instellingen in Oekraïne via het Estonian Center of Eastern Partnership.

Vlaanderen blijft investeren in bestuurscapaciteit zoals in Mozambique. De leden vinden een overzicht van de toegekende subsidies in de beleidsbrief.

Vlaanderen doet heel wat inspanningen om bedrijven te begeleiden in hun proces naar duurzaam en maatschappelijk verantwoord ondernemen. Samen met de

minister bevoegd voor Sociale Economie nam de minister-president hiertoe al initiatieven, onder meer onder de noemer MVO Vlaanderen, een koepelorganisatie van de Vlaamse overheid. FIT heeft in 2016 weer een actieplan maatschappelijk verantwoord ondernemen internationaal opgesteld. Dat moet de ondernemers ondersteunen om in de hele waardeketen risico's te beperken en waarden te maximaliseren. FIT wil daarbij vooral praktische tips en handleidingen aanreiken, toegespitst op landen en sectoren.

In 2017 wordt het gewijzigde Wapenhandeldecreet geïmplementeerd. De Vlaamse Regering heeft dit vorige vrijdag principieel goedgekeurd. Er is een consultatieronde aan voorafgegaan bij de belanghebbenden, op basis van de conceptnota. Vlaanderen gaat volop voor het goedkeuringstraject van het decreet en de uitvoering ervan.

De diensten zullen blijven inzetten op de outreach. Vlaamse bedrijven krijgen vooral opleidingssessies en bilaterale overlegmomenten aangeboden. De internationale outreach in derde landen gebeurt onder meer met het 'U Outreach Program 2015-2017 on export control of dual use goods'. De behandelingstermijn van dossiers werd meer gestroomlijnd. Er wordt naar een oplossing gezocht om de vergunnings- en rapporteringsprocedures volledig te optimaliseren en digitaliseren.

Het is de ambitie om de Vlaamse inbreng te versterken binnen de conferentie van verdragsstaten. Het is de bedoeling dit te verankeren in het samenwerkingsakkoord van 2007 over de invoer, uitvoer en doorvoer van wapens, en speciaal voor militair gebruik of ordehandhavingdienstig materieel.

Vlaanderen speelt met zijn duidelijke vraag om internationale afspraken te respecteren rond sanctieregimes een sturende rol binnen België. In verband met nucleair export finaliseert het DiV volgend jaar een herwerkt voorstel van samenwerkingsakkoord. Het is de bedoeling een consensus te vinden over een tekst en die te bezorgen aan de werkgroep van het overlegcomité.

7. Een efficiënte en kwaliteitsvolle organisatie

Het beleidsdomein beschikt in het buitenland over Vlaamse diplomaten, economische vertegenwoordigers en vertegenwoordigers van Toerisme Vlaanderen. Het recent opgerichte expertisecentrum Buitenlands Netwerk fungeert als een totale dienstverlener. Het afsprakenkader Buitenlands Netwerk wordt toegepast.

Begin 2017 wordt het DiV een volwaardig Ministerie van Buitenlandse Zaken. Dat zal gepaard gaan met een traject van ondersteunende maatregelen. Ondertussen was er al de integratie van de dienst Protocol bij het DiV.

De Vlaamse Regering besliste om in 2019 in Rome een vertegenwoordiging te openen. De zoektocht naar een locatie is gestart.

De plannen van FIT in verband met het buitenlandse netwerk kwamen al aan bod, zo besluit minister-president Bourgeois zijn toelichting.

II. Bespreking

1. Vragen en opmerkingen van de leden

1.1. Wouter Vanbesien

Wouter Vanbesien bedankt de minister-president voor zijn toelichting bij een belangrijk en wellicht onderbelicht aspect van de werking van het Vlaams Parlement, het buitenlands beleid, en zal enkele veeleer algemene vragen stellen.

De SDG's worden terecht vermeld als belangrijk document. Daarover werden in 2015 op multilaterale basis afspraken gemaakt en die moeten nu effect sorteren. Maar er staat verder niet veel over in de nota. Eerder was al gezegd dat er een herwerking komt van de visienota 2050 om in 2030 alle internationale doelstellingen op Vlaams niveau te realiseren. Wat is daar de stand van zaken?

Wat het EFSI betreft, vraagt het lid hoever het staat met de investeringsagenda van Europa, maar ook met de Vlaamse positie daarin.

Door de internationaliseringscentra in de groeistrategie van bedrijven zou het economisch weefsel in Vlaanderen moeten versterken. De minister-president legde er sterk de nadruk op dat dit clustergericht zal zijn, en vermeldde chemie en logistiek. Komt er ook een versterking van ons volledige industrieel weefsel, ruimer dan chemie en logistiek? Het lid spreekt in dat verband van een 'Industrie 4.0'. Moet de versterking van de Vlaamse industrie geen zeer centrale doelstelling zijn in het licht van de investeringsstrategie van buitenlandse investeerders hier, maar ook van de exportstrategie van Vlaamse bedrijven?

Een titel in het document luidt: 'Een vrijere en eerlijkere internationale handel is gunstig voor de Vlaamse economie'. De spreker is het daarmee eens, maar vindt dat het aspect 'eerlijkere internationale handel' minder aandacht krijgt dan de 'vrijere internationale handel'. Welke initiatieven gaat Vlaanderen nemen om meer evenwicht tussen vrij en eerlijk na te streven?

Het lid zegt dat zijn vijfde vraag misschien ook bij de EU-visienota kan worden besproken. De brexit is een belangrijke contextvariabele in de internationale politiek en handel. De onzekerheid daarover wordt groter, nu blijkt dat het niet zeker is of het Schotse parlement zich daarover moet uitspreken. Maakt Vlaanderen een inschatting van hoe de brexit zich zal ontwikkelen? Gaat dat dan in de richting van het gewenste scenario van een 'zachte brexit'?

Met betrekking tot projecten inzake conflictverwerking en vredesopbouw gaat Vlaanderen terecht internationaal werken, in navolging van een suggestie van het Vlaams Vredesinstituut. Er zou een eerste project op stapel staan, en wel in Iraaks Koerdistan. De minister-president zei dat de selectie van die regio een gevolg is van zijn bezoek aldaar. Maar dat is als motivatie van die keuze niet toereikend, want men kan zich dan afvragen waarom precies die regio werd uitgekozen voor een bezoek. Het is goed dat deze zaken worden uitgerold en dat met het experiment in een eerste fase wordt gestart op één plek, maar dan moet die keuze wel goed worden gemotiveerd.

1.2. Güler Turan

Güler Turan kan zich in grote mate aansluiten bij de opmerkingen van Wouter Vanbesien. Prioriteiten zijn pas prioriteiten als daar middelen tegenover staan. Als men voor een aantal in de beleidsbrief vermelde prioriteiten kijkt naar de middelen die daartegenover staan en, algemener, waar de middelen naartoe

gaan, dan roept dat vragen op. In de beleidsbrief wordt bijvoorbeeld gesteld dat een goede internationale behartiging van de Vlaamse belangen een kerntaak is en dat is ook de eerste strategische doelstelling in de beleidsnota. Om die te bereiken, is de EU de belangrijkste hefboom. De middelen die daarvoor worden aangewend, zijn echter op een vreemde manier verdeeld. Het budget voor de AAVR gaat erop achteruit. Hoe verklaart de minister-president dat? Aan de andere kant is er wel een constante bij het vleva met 1,6 miljoen euro. Vleva krijgt financiering van Vlaanderen, maar het is een soort van pps en kan ook private financiering aantrekken. Hoe evalueert de minister-president de werking van dat verbindingagentschap?

De minister-president stelt dat hij voorstander is van een zachte brexit en deed het voorstel om een 'Unie van de Noordzee' op te richten. Hij ziet binnen de EU ook een consensus groeien om de Britten niet te straffen. Wat verstaat hij onder die consensus? In Duitsland, Frankrijk en Nederland wil men zich nog altijd hard opstellen bij de onderhandelingen met het VK. Wat wordt er precies bedoeld met een 'Unie van de Noordzee'? Welke landen zouden daarbij worden betrokken? Wordt er een nieuwe unie in het leven geroepen of wordt een oude constructie nieuw leven ingeblazen?

De minister-president wil blijven inzetten op het verhogen van de structurele interactie tussen de Vlaamse en Europese instellingen. Hoe zal dat met concrete initiatieven worden ingevuld? Hij wil voorts de Europese regelgeving correct en snel omzetten. De beleidsbrief stelt dat de omzendbrief betreffende de coördinatie van de omzetting van Europese regelgeving en de maatregelen in het kader van de inbreukprocedures, ter goedkeuring zal worden voorgelegd aan de Vlaamse Regering. Het Voorzitterscollege stemde een half jaar geleden al in met het ontwerp, maar blijkbaar is die omzendbrief nog steeds niet goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Wanneer zal dat dan gebeuren?

Voor expats in binnen- en buitenland worden een aantal initiatieven genomen. De website van het DiV is in verschillende talen raadpleegbaar. Flanders Today evolueerde naar een multimediaal nieuwskanaal voor de expat. De vereniging Vlamingen in de Wereld krijgt opnieuw subsidies om in het buitenland meer Vlaanderen te laten leven. Het 'Flanders Inspires International Visitors Programme' blijft ook volgend jaar bestaan. Er is een evaluatie bezig van de effectiviteit van het informatieplatform Flanders Today. Hoever staat het daarmee? Gebeurt die evaluatie intern of wordt ze uitbesteed? Welke budgetten zijn aan welke initiatieven toegekend? Wat is het aantal gebruikers van de website, het aantal abonnees van Flanders Today en het aantal deelnemers aan Flanders Inspires?

Om Vlaanderen gericht te positioneren als investeringslocatie, is een grondige behoefteanalyse gemaakt die geleid heeft tot de nieuwe website van FIT. Werd die analyse door FIT zelf gemaakt of uitbesteed? Wanneer komt die nieuwe website online?

Over de doelstelling 'Vlaamse investeringen in het buitenland beschermen' werd hier al herhaaldelijk van gedachten gewisseld, maar er zal geen gezamenlijk standpunt worden gevonden omdat Vlaanderen wil voortgaan met het nieuwe ICS. In de toekomstige modelteksten van BLEU-akkoorden wil men dat verder opnemen. De minister-president stelde dat er een alternatief moet komen voor het wegvallen van de ISDS-clausule. Denkt hij dan dat de nationale rechtbanken of de Europese hoven kunnen inspringen?

De spreekster wil hier even de opmerkingen van 11.11.11 bij vermelden: "Vlaanderen neemt dus samen met andere deelstaten en de Federale Regering deel aan de uitwerking van een nieuwe modeltekst voor Belgisch-Luxemburgse

bilaterale investeringsakkoorden, BIT's of BLEU-akkoorden genoemd. Tegelijk werkt ook de Europese Commissie aan een eigen modeltekst ten behoeve van de lidstaten.". Waarom werd de ontwerptekst van de BLEU-akkoorden nog niet overgemaakt aan het parlement? Zal dat daar nog iets over te zeggen hebben voor de tekst definitief wordt? De minister-president had ook beloofd om hier van gedachten te wisselen over de EU-visienota voor die definitief zou worden, maar die belofte heeft hij niet kunnen waarmaken. Wanneer komt hij met de BLEU-akkoorden naar het parlement? Waarom wordt er niet gewacht op het voorstel dat in de Europese Commissie wordt uitgewerkt?

Bovendien zegt de minister-president dat er werk moet worden gemaakt van de tenuitvoerlegging van bestaande, ondertekende of geparafeerde akkoorden die momenteel klaar zijn, maar nog niet worden uitgevoerd, zoals met Panama. Hij bedoelt wellicht werk maken van de respectievelijke ratificering of ondertekening van wat er onderhandeld is voor 2009, dus van de grote hervormingen van het investeringsbeleid die de Europese Commissie heeft doorgevoerd sinds het Verdrag van Lissabon. Maar de BLEU-akkoorden van voor 2009 zijn hierdoor vandaag al achterhaald. In plaats van die te ratificeren, moet er nog eens goed over worden nagedacht. Wat zijn de intenties van de minister-president met de BLEU-akkoorden van voor 2009?

Inzake de intra-EU-investeringsakkoorden heeft Vlaanderen zich voorgenomen op een verantwoorde manier een einde te stellen aan de intra-EU-BIT's. Als aan de voorwaarden is voldaan, worden die akkoorden opgeheven. Alle intra-EU-BIT's worden gezamenlijk opgezegd en er komt een alternatief voor het wegvallen van de ISDS-clausules. Wat is dat alternatief? Het voorstel van sommige EU-lidstaten is om de intra-EU-BITs te vervangen door een BIT tussen alle EU-lidstaten die de investeerder-staat geschillenregeling zal invoeren voor alle grensoverschrijdende investeringen binnen de EU. Zijn we dan bereid om binnen de EU de binnenlandse rechtspraak in te ruilen voor een systeem van arbitrage? Dan gaat het niet meer over het onttrekken aan de nationale rechtbanken van de vrijhandelsakkoorden met derden, maar ook van intra-Europese geschillen. Het zou een algehele discriminatie invoeren tussen de binnenlandse investeerders van de lidstaten en investeerders die binnen de EU de grens overgaan.

Vlaanderen streeft naar een betere naleving van de rechten van de mens wereldwijd. Over het NAP inzake mensenrechten en ondernemen heeft de minister-president al wat uitleg gegeven. Het is echter niet duidelijk of dat al definitief is goedgekeurd. Het NAP werd door de werkgroep MVO voorbereid, Vlaanderen heeft daaraan bijgedragen. De interfederale besprekingen gingen de voorbije zomer van start en zouden tot in oktober 2016 worden voortgezet, met het oog op een goedkeuring in de herfst. Volgens de beleidsbrief is er al een administratieve goedkeuring. Is er ook al een definitieve goedkeuring? Wat is het tijdspad? Zal het parlement nog worden geraadpleegd over het NAP vooraleer de definitieve goedkeuring plaatsvindt? Het lijkt immers aangeraden om het gehele document te zien voor er een definitieve goedkeuring aan wordt gegeven.

Wat zijn de krachtlijnen inzake MVO en het controleren van de productieketen? Bedrijven aansporen om de 'guiding principles' na te leven via sensibilisering, begeleiding en zo meer is mooi, maar zijn de maatregelen wel voldoende afdwingbaar, zeker als het bijvoorbeeld over grove schendingen van de mensenrechten gaat? Er is nood aan garanties, verantwoordelijkheden en afdwingbaarheid bij die ketenaanpak.

Voor het komende jaar worden enkel interne initiatieven vermeld, zoals de publicatie van de geactualiseerde nota 'Mensenrechten en het Vlaams internationaal beleid'. Staan er dan geen initiatieven of sensibiliseringsacties meer op het programma? Tijdens de voorbereiding van de geactualiseerde nota zou het

middenveld mee betrokken worden. Welke middenveldorganisaties werden wanneer en waar gehoord en welke input hebben zij geleverd?

Onder de doelstelling 'Respect voor arbeids- en milieunormen' wordt enkel melding gemaakt van het aankoopbeleid van de Vlaamse overheid en het naleven van de IAO-conventies rond overheidsopdrachten. Het is maar normaal dat een overheid geen goederen aankoopt die zijn vervaardigd met schending van de mensenrechten. Het lid vindt dat nogal beperkt, ze mist initiatieven rond externe promotie. Het voornemen om duurzaamheidshoofdstukken op te nemen in handelsverdragen is positief, maar ook daar is de vraag hoe ver de maatregelen in die hoofdstukken gaan en hoe afdwingbaar ze zijn.

Het DiV wordt een volwaardig Ministerie van Buitenlandse Zaken. In de beleidsbrief staat dat dit intern gepaard zal gaan met een traject van ondersteunende maatregelen. Wat wordt daarmee bedoeld? Gaat het enkel om een naamswijziging?

Op basis van een SWOT-analyse door het DiV werd beslist het diplomatieke AAVR-netwerk uit te breiden met een post in Rome. Die SWOT-analyse staat in schril contrast met de relatief verfijnde en grondige methodologie die FIT toepaste voor zijn optimalisatieoefening. De nood aan een bijkomende AAVR is niet aangetoond. Bij een ernstige evaluatie zouden ook de huidige posten doorgelicht worden, met als mogelijke conclusie dat er een post gesloten moet worden. Waarom is dat niet gebeurd? En is de investering die nu op til staat dat bedrag wel waard? Er worden verschillende aspecten in rekening gebracht, maar de SWOT-analyse laat niet toe een grondige vergelijking te maken.

In verband met de internationale handelsakkoorden, verwijst de spreker naar de recente discussies over het CETA en het TTIP. In de beleidsbrief staat: "DiV zal nieuwe gesprekken organiseren met het maatschappelijk middenveld om meer duidelijkheid te verschaffen over de rol van Vlaanderen in de voorbereiding en tijdens de onderhandeling van handelsakkoorden.". Het is echter niet zozeer nodig daarover duidelijkheid te verschaffen, wel over de standpunten die Vlaanderen daarin inneemt. Is de minister-president bereid om naast een onlinebevraging ook consultatiebijeenkomsten met het brede middenveld te organiseren? Het publiek is zich steeds meer bewust van die handelsakkoorden en de gevolgen daarvan. De minister-president vermeldt in zijn beleidsbrief dat hij een gedragen buitenlands beleid wil voeren en dat hij zijn strategie wil veranderen. Het is echter niet duidelijk welke richting hij wil uitgaan.

De mensen hebben het moeilijk met het verder binnendringen van handelsakkoorden in de binnenlandse regelgeving. Moet men op bepaalde domeinen de soevereiniteit wel of niet afgeven? Het parlement zou tijdig moeten worden geïnformeerd en geconsulteerd over mogelijke nieuwe onderhandelingen. De minister-president gaf een overzicht van de mogelijke nieuwe akkoorden, maar zei niets over het standpunt dat de Vlaamse Regering daaromtrent zou innemen. Het CETA werd zonder debat in het parlement, tijdens het zomerreces, goedgekeurd door de Vlaamse Regering. De spreker hoopt dat het parlement over toekomstige verdragen minstens wordt gehoord.

In de beleidsbrief wordt een evaluatie en vernieuwing aangekondigd van de Vlaamse handelsstrategie, die dateert van 2007. De minister-president hoopt nog dit jaar een voorstel te doen aan de Vlaamse Regering. Werden die aanbevelingen al geformuleerd? Of moet daarvan geen verdere opvolging worden verwacht?

Komt er in verband met ontwikkelingssamenwerking een aparte strategienota voor Zuid-Afrika? Hoever staat het daarmee? En wat is de link met de strategie-

nota voor Zuidelijk Afrika? Is er al zicht op welke projecten en programma's zullen worden gesteund in Mozambique, naar aanleiding van de vernieuwde nota?

De minister-president heeft dit jaar een externe evaluatie laten uitvoeren van de vzw Exchange. Kan die worden ingezien en is die al definitief? Hoe ziet dat intensief heroriënteringsproject eruit? Hoelang zal het lopen?

Wat de samenwerking met de private sector betreft in domeinen relevant voor ontwikkeling, zal de minister-president dit najaar bekijken of en welke rol de Vlaamse overheid kan spelen in de bijdrage van de Vlaamse private sector aan de internationale uitdagingen van de agenda 2030. In de begroting van ontwikkelingssamenwerking wordt voornamelijk gefocust op de ontwikkeling van de private sector in de ontwikkelingslanden zelf. De minister-president heeft ook verwezen naar LinkedIn-groep PS4D. Welke initiatieven plant hij verder nog?

Wat is de stand van zaken inzake de evaluatie van de landenstrategienota tussen Vlaanderen en Malawi die nu zou moeten plaatsvinden en inzake de evaluatie van het genderbeleid van de internationale samenwerking?

1.3. Karim Van Overmeire

Karim Van Overmeire wijst erop dat de minister-president een overzicht heeft geschetst van de belangrijkste gebeurtenissen van het voorbije jaar. Hij heeft daarbij gezegd dat niet mag worden gefocust op het negatieve en dat er ook een aantal lichtpuntjes zijn. We leven in een zeer snel veranderende wereld, waarin er weinig zekerheden zijn en waarbij bijna elke maand nieuwe verrassingen brengt. Hij verwijst daarbij naar de periode waarin werd gefocust op de BRIC-landen, terwijl die situatie nu compleet is veranderd.

In de vijftientig jaar dat de spreker in het parlement zit, is er een gigantische evolutie geweest. Na de val van het IJzeren Gordijn was de vraag hoe men erin zou slagen al die landen van Midden- en Oost-Europa te integreren in de Europese Unie. Dat proces is vrij succesvol verlopen en kan in historisch perspectief een uitzonderlijke prestatie worden genoemd. Sleuteljaar was 2004, met een evolutie van 15 naar 25 lidstaten. Er zijn weinig organisaties op wereldvlak die een dergelijk succes hebben kunnen neerzetten.

Ook toen al worstelde het Westen met zijn relatie met Rusland, dat te groot, te veraf en te anders bleek voor integratie in de EU, maar in de jaren negentig was er wel sprake van een zeker partnerschap, een toenadering en een gemeenschappelijk optreden. Sommige politici vonden Europa toen een grenzeloos project waar na de landen van Oost- en Midden-Europa ook de Balkanlanden en Turkije zouden worden geïntegreerd. Vandaag is er een complete instabiliteit: de Oostgrens, het Midden-Oosten, Noord-Afrika, Libië. Komt daarbij nog de brexit, dan wordt duidelijk hoe volatiel alles is.

Intussen rekent België zich rijk met een zogenaamd vredesdividend. België had al beperkte militaire uitgaven: 1,4 percent van het bbp, maar dat is gezakt tot nauwelijks meer dan 1 percent. Alleen Vaticaanstad, dat 134 hellebaardiers moet onderhouden, heeft wellicht nog minder militaire uitgaven. En dan schrikt men wanneer Donald Trump op zijn gekende brutale wijze aangeeft dat dit zo niet verder kan. Ook van democratische zijde is al meermaals hetzelfde signaal gegeven. De EU heeft 500 miljoen inwoners en een bnp van 18.000 miljard dollar. Sommige landen, waaronder de Balkanlanden, voelen zich bedreigd door Rusland, dat een derde van de inwoners van de EU bevat en een bnp heeft van minder dan 10 percent van dat van de EU. En dan zegt de EU dat ze de VS nodig heeft om zich te verdedigen en dat er niet meer dan 1 percent van het bnp wordt

uitgegeven aan defensie. Europa zal moeten leren leven met deze werkelijkheid en zal daar de gevolgen van moeten dragen.

Wat de vrijhandelsakkoorden betreft, verwijst de spreker naar drie persartikels. Het eerste gaat over het tegenhouden van nog eens drie vrijhandelsakkoorden door Wallonië, het tweede over het voornemen van Trump om het TPP op te zeggen en het derde over de reactie van China daarop. Men moet kritische beschouwingen maken over die vrijhandelsakkoorden, erg voorzichtig zijn en veel aandacht hebben voor alle opmerkingen, maar toch moet er ook rekening worden gehouden met de werkelijkheid. Die evolutie van een bipolaire naar een multipolaire wereld betekent niet alleen een verdeling van de machtscentra, maar ook dat verschillende actoren met verschillende agenda's gaan optreden. De agenda van president Erdogan is niet die van de EU. De eerste doelstelling van Donald Trump is niet het realiseren of doen naleven van de klimaatakkoorden en de Chinezen gaan niet naar Afrika met een mensenrechtenagenda. In dergelijke wereld is er geen andere oplossing voor Vlaanderen dan de EU te zien als het meest efficiënte en enige instrument om onze belangen te verdedigen. Hoeveel kritiek men ook kan hebben, er lijkt geen alternatief voor de EU te zijn. Het is het juiste instrument om in die steeds chaotischer wordende wereld op te treden.

Er zijn inderdaad een aantal opportuniteiten. Iran werd al vermeld en dan denkt men natuurlijk aan mensenrechten. In een vorige commissievergadering is het daar al uitvoerig over gegaan en iedereen was het erover eens dat aandacht voor mensenrechten essentieel is. Er mag worden gehoopt dat dit voor alle landen geldt. Het volgende land op het lijstje is immers Cuba en ter linkerzijde is er soms een blinde vlek als het gaat over de mensenrechten daar. Bij Human Rights Watch kon gisteren nog worden gelezen dat dissidenten in Cuba nog altijd worden onderdrukt en dat openlijke kritiek op het regime er op alle manieren wordt aangepakt. Men is er al zo verstandig om geen lange gevangenisstraffen uit te spreken, het gaat nu om kortstondige aanhoudingen van mensenrechtenverdedigers en onafhankelijke journalisten. Mensen verliezen er hun job of worden door onbekenden op straat in elkaar geslagen. De spreker hoopt dus dat de minister-president, als hij naar Cuba gaat, daar net als in de andere landen die mensenrechten hoog in het vaandel zal blijven voeren.

De wereldwijde solidariteit met het Zuiden blijft stijgen. Voor vluchtelingen wordt nu al wereldwijd 12 miljard dollar uitgetrokken. Het valt op dat de westerse landen, en vooral de Europese, daar meer dan hun deel doen, en dat niet alleen door een groot aantal vluchtelingen op te nemen, ondanks de grote geografische afstand. In de top tien van de donors met betrekking tot de opvang van vluchtelingen, staan de VS, de EU, Duitsland, Japan, Canada, het Verenigd Koninkrijk, Zweden, Noorwegen, Nederland en Denemarken. Landen als Saudi-Arabië en de Verenigde Arabische Emiraten staan altijd klaar om kritiek te uiten op Europa, de Europese landen en de Europese levensstijl, maar geven niet thuis als het gaat over helpen bij de vluchtelingencrisis in hun achtertuin. Het lid stelt dan met plezier vast dat de Vlaamse Regering recent bijkomende ondersteuning heeft gegeven in het kader van de strijd tegen Islamitische Staat in Mosul. Heel veel vluchtelingen zullen humanitaire hulp nodig hebben. UNHCR, het vluchtelingenagentschap van de VN, heeft berekend dat er bijna 200 miljoen dollar nodig zal zijn om de vluchtelingen op te vangen. De Vlaamse Regering heeft een flinke duit in het zakje gedaan door 350.000 euro vrij te maken. Dat is absoluut noodzakelijk. Het is ook heel verstandig om vluchtelingen maximaal in de eigen regio op te vangen en om, zodra het weer veilig is, mee te helpen aan het heropbouwen, zodat daar opnieuw min of meer stabiele landen ontstaan, waar mensen een fatsoenlijk leven kunnen uitbouwen.

Nederland wordt terecht omschreven als onze bevoorrechte partner, onze eerste partner, onze strategische partner, met wie we een tweejaarlijkse top hebben.

Met zo een prominente rol in ons buitenlands beleid, zou het misschien nuttig zijn een apart hoofdstuk met een algemeen overzicht over Nederland op te nemen in de beleidsbrief. Het lid kijkt ook uit naar de nieuwe strategienota. Er is sprake van een aantal succesverhalen, zoals de Frankfurter Buchmesse en het recente BesteBuren. Het valt wel op dat er tegenover de succesverhalen telkens een flink budget staat. Het is dan fijn om te zien dat het budget goed besteed wordt.

Organisaties zoals de Taalunie en deBuren zullen de overeenkomsten opnieuw bekijken. Dat zal nuttig zijn. De overheid moet echter niet alleen het veld bevragen, maar moet zich ook afvragen wat de functie en het doel is van die organisaties. Waar wil de Vlaamse overheid daarmee naartoe? Krijgen die organisaties een welomschreven opdracht en vervullen ze die? deBuren heeft tot opdracht de cultuur van de Lage Landen kenbaar te maken aan de Europeanen in Brussel en omgekeerd Europa dichterbij de Lage Landen te brengen. Dat is echter niet terug te vinden in hun programmatie. Vlaanderen moet er zich voor hoeden organisaties te kweken die zoveel autonomie krijgen dat ze een eigen agenda gaan ontwikkelen en meer met zichzelf en hun omgeving bezig zijn dan met hun opdracht van overheidswege. Het gaat hier grotendeels om een bevoegdheid van minister Gatz, maar dit sluit toch nauw aan bij de samenwerking met Nederland.

Er is weer iets aan de hand met de Raad van Europa. MR-Kamerlid Damien Thiéry stelt in het Congres van Lokale Regionale Autoriteiten alles in het werk om weer een nieuwe missie naar Vlaanderen te realiseren. Het is vreemd dat de MR communautair brandweerman speelt in Brussel en geen veranderingen wil op communautair vlak, terwijl een vertegenwoordiger van die partij in Straatsburg pyroomaan speelt en datzelfde vuur zoveel mogelijk opstookt.

Het Agentschap voor Buitenlandse Handel wordt twee keer vermeld als een federaal agentschap en dat klopt strikt gezien niet. Het is een soort transgender van de agentschappen. De zeer geslaagde missie naar Iran is perfect georganiseerd door de bevoegde agentschappen FIT, AWEX en het Brusselse agentschap. Waarom is er dan nog een federaal agentschap nodig dat alleen maar het vliegtuigticket en de hotelkamer van de prinses boekt?

Het is zeer goed dat Vlaanderen start met vredesopbouw. Het heeft expertise in huis, moet die voorzichtig ontwikkelen en zorgen dat dit succes heeft. Koerdistan is misschien een goed begin. Er zijn in Oost-Europa echter nog verschillende bevroren conflicten, waar niemand nog aandacht voor heeft: Transnistrië, Nagorno-Karabach, Zuid-Ossetië en Abchazië, allemaal regio's op maat van Vlaanderen. Wat kan daar gebeuren?

Deze regering bouwt aan een efficiënte en kwaliteitsvolle organisatie om de doelstellingen waar te maken. Het DiV, FIT en Toerisme Vlaanderen zullen nog meer dan vroeger naar buiten komen als één Team Flanders. Dat is een goede zaak. Het expertisecentrum buitenlands netwerk van FIT staat hen ter beschikking. Het dienstverleningsaanbod van het DiV is er voor alle leden van de Vlaamse Regering, niet alleen voor de minister-president. Dat moet duidelijk zijn.

Aan FIT zegt de spreker dat hij het volle vertrouwen heeft in de voortdurende aanpassing van het FIT-netwerk. De parlementsleden mogen de analyses van de diensten niet doorkruisen met hun eigen politieke voorkeuren. FIT moet autonoom kunnen werken en zijn werk kunnen doen.

Hij is zeer blij dat het AAVR wordt uitgebreid met een post in Rome. Over de Vlaamse diplomatieke carrière zal nog moeten worden nagedacht. Hoe gaat Vlaanderen die mensen aan boord houden en hen blijven motiveren? Hoe kan men de mensen in de tweede lijn een perspectief bieden?

Tot slot wil hij nogmaals de samenwerkingsakkoorden vermelden. De aanpassing daarvan verloopt zeer moeizaam, er is weinig bemoedigends aan. Sommigen zijn nog altijd niet bereid om de interne afspraken te projecteren op wat er in het buitenland gebeurt. Dat is een kwestie van goed bestuur, goede samenwerking en vertrouwen. Dit getuigt niet van goede wil en het onderlijnt nogmaals het kaduuk karakter van het zogenaamde Belgische model.

1.4. Jan Van Esbroeck

Jan Van Esbroeck uit zijn oprechte waardering voor de principiële goedkeuring door de Vlaamse Regering van de aanpassing van het Wapenhandeldecreet. Hij verwelkomt daarin twee belangrijke wijzigingen. Ten eerste is er de hervorming van de controle op de doorvoer. Er zullen nu ook ladingen kunnen worden gecontroleerd van wapens en militair materieel die niet in Vlaanderen worden overgeladen, maar hier gewoon worden doorgevoerd. Ten tweede is er de mogelijkheid om algemeen beperkte maatregelen aan te nemen. De Vlaamse Regering is bevoegd om de handel naar bepaalde landen te verbieden indien daar omstandigheden zijn die in strijd zijn met het bestaande Wapenhandeldecreet.

Het is verheugend dat deze uitbreidingen tot stand zijn gekomen na een zeer brede consultatie van het middenveld. Zo zal deze wetgeving nog correcter en efficiënter kunnen werken. Vlaanderen behoorde al tot de top en gaat nu, bovenop alle Europese en internationale maatregelen, nog wat verder.

1.5. Manuela Van Werde

De interesse van *Manuela Van Werde* gaat, inzake de internationale belangen, uit naar de samenwerking met de UNESCO. Het bezoek van topvrouw Irina Bokova aan het Vlaams Parlement maakte al duidelijk dat er een wederzijdse interesse is. Onze regio heeft inderdaad een voorbeeldfunctie. We steunen UNESCO met een financiële dotatie, garanderen de inzet van de Vlaamse expertise en geven Vlaanderen visibiliteit. Een belangrijke rol als 'liaison' is weggelegd voor de Vlaamse Unesco Commissie. Algemeen secretaris Tijs D'Hoest heeft enkele maanden geleden die organisatie verlaten en zou nog niet vervangen zijn. Is de goede werking intussen verzekerd?

De vernietiging en diefstal van waardevol erfgoed in conflictgebieden blijft actueel. Volgens Interpol speelt Vlaanderen een belangrijke rol in de doorvoer van en de handel in roofkunst en geroofd erfgoed. Op 19 mei 2016 wees Jean-Jacques De Gucht in een vraag om uitleg (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2015-16, nr. 2030) erop dat de cel Kunst en Antiek van de federale gerechtelijke politie werd opgedoekt. Heeft de minister-president hierover al overleg gepleegd met de federale minister van Binnenlandse Zaken? Wat kan Vlaanderen doen om die handel aan banden te leggen? Moet het proactief of preventief optreden?

De profilering en promotie van Vlaanderen in het buitenland speelt een centrale rol in het beleid van de minister-president, met economische vertegenwoordigers en missies, tot en met samenwerkingsverbanden en het onderhouden van relaties met buitenlandse autoriteiten. Maar ook onze kunstenaars en de cultuursector in het algemeen zijn potentiële ambassadeurs. Werd hierover overlegd met de minister van Cultuur? Hoe staat het met de uitbouw van Arts Flanders als planningsinstrument voor de Vlaamse culturele visibiliteit en diplomatie? Er werd 111.000 euro vrijgemaakt voor een doorstart van Arts Flanders. Is die er gekomen? De website laat alvast wat te wensen over.

1.6. Karl Vanlouwe

Karl Vanlouwe dankt de minister-president en zijn kabinet voor de uitgebreide beleidsbrief. Daaruit blijkt dat Vlaanderen een duidelijke visie en ambitie heeft voor het buitenlands beleid. Vlaanderen mag dan een kleine natie zijn, onze blik over de grenzen is toch wel groot en wij hebben geen last van protectionisme. We zijn wereldwijd 'open for business' en we zijn ervan overtuigd dat we op het internationale toneel ook diplomatiek en geopolitiek onze taak moeten vervullen.

Het lid is tevreden met de focus op de EU. Hij citeert de volgens hem belangrijkste zin uit het document: "De eerste en belangrijkste hefboom van het Vlaams Buitenlands Beleid is de EU.". Dat moet ook blijken uit de EU-visienota.

Het valt niet te ontkennen dat de Europese Unie door een moeilijke periode gaat. Denk maar aan de brexit van enkele maanden geleden waarvan de uitkomst nog steeds niet duidelijk is. Groot-Brittannië heeft aangekondigd ermee van start te gaan in maart 2017, via artikel 50. Dit zal mogelijk nog twee jaar aanslepen. Er zullen zware onderhandelingen moeten worden gevoerd tussen de verschillende lidstaten van de EU en het VK. In plaats van daar dramatisch over te blijven doen, moet het hoofd koel worden gehouden. Woelige tijden bieden ook kansen. Hopelijk steekt de Europese Unie de hand in eigen boezem en zet men verder in op een betere en efficiëntere regelgeving in plaats van steeds meer regelgeving. 'Less is more'. Hoe eenvoudiger hoe beter, niet het minst voor onze eigen ondernemingen, de vele kmo's. Eenvoud is te verkiezen boven overdaad. Misschien zet dit de EU aan meer rekening te houden met wat leeft in de lidstaten, maar ook in de deelstaten, in plaats van alles centralistisch te willen opleggen vanuit Brussel of Straatsburg. Eerder gaf de minister-president al een speech in het Europacollege, waarin hij vroeg dat de lidstaten maar ook de deelstaten meer Europese beslissingsmacht zouden krijgen. Hij zei dat hij de Europese Unie van destijds terug wenste.

Het EFSI wendt overheidsmiddelen aan om particuliere investeringen aan te trekken en op deze manier de economie opnieuw aan te zwengelen. Het fonds focust sinds het begin hoofdzakelijk op investeringen in infrastructuur, onderzoek, duurzaamheid en ook kmo's. Dat laatste is van belang voor Vlaanderen. Een jaar na de start van het Junckerplan kondigde de Europese Commissie al een uitbreiding en verlenging van het EFSI aan. Uit een rapport van de Europese Rekenkamer blijkt echter dat er te vroeg werd beslist. Het is nog niet voldoende bewezen dat het fonds effectief een succes is om de economie in Europa aan te zwengelen. EFSI wordt gefinancierd met middelen die in bestaande succesvolle Europese programma's voor onderzoek en infrastructuur komen, zoals Horizon 2020 en Connecting Europe Facility. Dat zijn projecten waar ook Vlaanderen de voordelen van inziet.

Het lid is voorzichtig positief, maar vooraleer er nieuwe middelen in worden gestopt, lijkt het aangewezen om meer duidelijkheid te krijgen over de resultaten van EFSI. Hoe staat de minister-president tegenover het rapport van de Europese Rekenkamer? Kan hij al een update geven van de huidige stand van zaken, een half jaar na zijn vorige toelichting die werd overgemaakt aan de Europese Commissie?

Het handelsbeleid is een exclusieve bevoegdheid van de Europese Unie. In de CETA-saga manifesteerde Vlaanderen zich internationaal als een ondernemende regio, Wallonië jammer genoeg als een blokkerende regio. Het blijkt geen vanzelfsprekendheid te zijn om vrijhandel te stimuleren. Nochtans levert vrijhandel economische groei en welvaart op, zeker voor een exporteconomie zoals Vlaanderen met sterke havens die wereldwijd gekend zijn. Daarnaast zorgt Vlaanderen ervoor dat de consument kan profiteren van lagere prijzen zonder

afstand te willen doen van zijn normen. Het is dan ook cruciaal dat de Europese Unie volop blijft inzetten op handelsverdragen. Hopelijk zal het CETA er spoedig komen. Blijkbaar heeft ook sp.a ondertussen een nieuwe visie over het CETA. De leden van sp.a in het Brussels Parlement hebben het akkoord immers goedgekeurd. Dat akkoord, dat 1800 bladzijden telt, is met geen letter gewijzigd. Er zijn vier bladzijden in een interpretatieve nota toegevoegd waarvan grote delen een verwoording zijn van bepaalde kleinere passages uit het akkoord.

De spreker is dan ook tevreden dat de Vlaamse Regering aangeeft dat het haar ambitie is handelsakkoorden te sluiten of te moderniseren met de VS, Japan, Mexico, Chili, Indonesië, Australië, Nieuw-Zeeland en – na het brexitverhaal – ook het Verenigd Koninkrijk. Het lijkt de logica zelf dat we na de brexit ook met onze vrienden over het Kanaal maximaal handel blijven voeren. De minister-president heeft reeds een aanzet gegeven met een Unie van de Noordzee, wat inderdaad een mogelijkheid is voor nieuwe handelsafspraken met het VK.

Mocht blijken dat het in de toekomst, doordat men in bepaalde regio's of lidstaten protectionistisch gaat denken, niet meer mogelijk is dergelijke akkoorden te sluiten in de EU – dan moet er misschien worden nagedacht over alternatieve beslissingsmechanismen. Als Vlaams-nationalist heeft de spreker er het grootste respect voor dat Europese lid- of deelstaten gebruikmaken van hun autonomie, maar dit zou anderen niet mogen blokkeren. Waarom geen systeem uitwerken vanuit de idee van de 'coalition of the willing'? Niemand moet mee in bad, maar zij die wel vooruit willen, mogen niet worden tegengehouden. Andere bestaande samenwerkingsverbanden binnen de EU, zoals de Schengen- en de eurozone, kunnen als inspiratie dienen.

Hoe zal de Vlaamse Regering in de toekomst het standpunt rond vrijhandel blijven verdedigen, niet enkel intern in het parlement maar ook extern bij de Europese Commissie of andere doelgroepen? Het lid verwijst in dat verband naar het Vlaamse bedrijfsleven en het bredere middenveld, dat op een bepaald ogenblik sterk is beginnen mobiliseren tegen het CETA en naar de onderhandelingen in verband met het TTIP. Hierbij denkt hij ook aan de Flanders International Economic Summit. Is de minister-president zinnens om via dergelijke initiatieven ook het standpunt over vrijhandel en de voordelen ervan voor onze open economie, actief te blijven verdedigen naar de ondernemers en het brede middenveld?

Het lid geeft de Vlaamse Regering een pluim voor haar maandelijkse rapportage over de EU-dossiers. De EU heeft heel wat invloed op het dagelijkse leven in Vlaanderen. Met dit instrument geeft de regering duidelijk te kennen volop in te zetten op de Europeanisering van de Vlaamse politiek. Kan een stand van zaken worden gegeven op het vlak van de omzetting van de EU-regelgeving wat betreft de aangekondigde omzendbrief? Kan er meer toelichting worden gegeven over de in de beleidsbrief aangekondigde kwalitatieve en kwantitatieve versterking van de AAVR bij de EU?

Als Brusselaar wil het lid het ook hebben over de vele expats en diplomaten die actief zijn in Brussel. Brussel is wereldwijd de tweede meest bekende diplomatieke stad. Het is belangrijk om vanuit de Vlaamse Gemeenschap met hen te blijven communiceren. Dit gebeurt onder andere met projecten zoals 'Focus on Flanders' en 'Flanders Inspires International Visitors', en via media zoals 'Flanders Today', actief op het internet. Kan de minister-president wat dieper ingaan op die initiatieven om in de toekomst nog meer en beter de doelgroep van die internationale gemeenschap in Brussel te bereiken? Het stoort hem dat sommige diplomaten er nog steeds van uitgaan dat België een Franstalig land is, waarin de Vlamingen maar een kleine minderheid zouden zijn in dit land. In hoeverre

wijken de genoemde initiatieven af van wat er in het verleden werd gedaan? Is er recent een evaluatie gebeurd?

Met betrekking tot het aantrekken, detecteren en opvolgen van potentiële investeerders, is er een intern kwaliteitsmetingsysteem ingesteld voor nieuwe potentiële investeringsprojecten. Kan er bijkomende toelichting worden gegeven over dat kwaliteitsmetingsysteem?

In de beleidsbrief staat ook dat het moeilijk is prognoses over de impact van de terroristische aanslagen in Brussel te maken. Er zijn veranderende omstandigheden als gevolg van de aanslagen van 22 maart. De minister-president zei dat er alvast op korte termijn een duidelijke impact was die resulteerde in minder missies voor buitenlandse vestigingen. Kunnen er cijfers worden verstrekt ter verduidelijking?

1.7. Ingeborg De Meulemeester

Ingeborg De Meulemeester wil het vooral hebben over ontwikkelingssamenwerking en de goede resultaten die daar zijn geboekt. De focusstrategie werkt en de inspanningen worden gewaardeerd door partners en internationale spelers. De nieuwe strategienota Zuidelijk Afrika is goedgekeurd en de minister-president zal in augustus 2017 de partnerlanden bezoeken. Het lid is benieuwd hoe dit zal verlopen.

Wat Zuid-Afrika betreft, zit men in de laatste fase in de aflopende strategienota 2012-2016. De nieuwe samenwerking/strategienota 2017-2021 wordt voorbereid met focus op tewerkstelling en groene economie en het klimaatbestendig maken van economische groei. Voor Mozambique is ook de nieuwe strategienota 2016-2020 goedgekeurd met focus op gezondheid. En ook de strategienota Malawi 2014-2018 wordt uitgevoerd met focus op landbouw en voedselzekerheid.

De effectiviteit van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking is heel groot. Ook op het vlak van noodhulp doet Vlaanderen heel wat. Daarvoor wil het lid de minister-president welgemeend proficiat wensen.

LifeCo zal met Vlaamse steun – 2,4 miljoen euro toegekend in september 2016 – werken aan een sterker ecosysteem voor sociale ondernemers, door een antwoord te bieden op de vele uitdagingen die zij ondervinden in Zuid-Afrika. LifeCo plant vijf interventies om tot systematische verandering in het ecosysteem te komen. Kan er meer duiding worden gegeven bij de vijf interventies en over de timing?

In het najaar van 2016 volgt een nieuwe fase van de Vlaamse bijdrage aan het Sociaal Ondernemingsfonds van de Industrial Development Corporation. Is er een zicht op hoeveel deze bijdrage zal zijn en is er een timing?

Recent kwamen de partnerlanden nog aan bod in deze commissie, met onder meer de problemen in Mozambique en Malawi. In Mozambique zorgden de onverwachte schulden voor een vertrouwensbreuk tussen de internationale donoren en de financiële instellingen enerzijds en de Mozambikaanse regering anderzijds. De donorgemeenschap verwacht voldoende vertrouwenwekkende maatregelen van de regering om de hierdoor ontstane schulden crisis het hoofd te kunnen bieden. Tot zolang blijft de gezondheidssteun die Vlaanderen rechtstreeks aan het staatsbudget stort, opgeschort. De diensten werken momenteel volop om dit deel van de bilaterale ontwikkelingssteun door ngo's te laten uitvoeren. Over welke projecten gaat het daar?

De minister-president werkt aan een nieuwe visietekst over de toekomst van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking, met de focus op innovatie, systeembenaadering, vernieuwende oplossingen en het faciliteren van partnerschappen. Is er reeds een zicht op de concrete acties?

Dit jaar werd er een externe evaluatie uitgevoerd van de Vlaamse subsidies aan de vzw Exchange. Het evaluatieteam stelde vast dat het businessplan aan vernieuwing toe is. Aangezien een voortzetting van het programma in de huidige vorm niet de gewenste ontwikkelingsresultaten zal genereren, wil de minister-president Exchange ondersteunen bij een intensief heroriënteringstraject waarvoor er 450.000 euro is vrijgemaakt. Welke zijn de conclusies van de evaluatie? Werd de samenwerking met andere organisaties nader onderzocht?

Er zal een nieuwe geactualiseerde nota 'Mensenrechten en het Vlaamse internationale beleid' worden uitgebracht naar aanleiding van de Mensenrechten-dag op 10 december 2016. Waarom is een aanpassing noodzakelijk? Over welke wijzigingen gaat het concreet? Kan ook hierbij enige toelichting worden gegeven?

1.8. Ward Kennes

Ook *Ward Kennes* wil graag meer vernemen over de 'Unie van de Noordzee'. Hij vraagt zich of het niet goed zou zijn een impactstudie te maken over de economische gevolgen van een harde of zachte brexit.

De minister-president klinkt in zijn beleidsbrief nogal optimistisch over de Chinese economie. Wie professor Jonathan Holslag beluistert, hoort dat die economie kunstmatig wordt opgesmukt. Beantwoordt de in de nota voorgestelde toestand wel aan de realiteit? De minister-president verwijst ook naar een reeks niet-economische factoren die een negatieve impact hebben op de wereldeconomie. Het is vandaag zeer voelbaar dat de wereldeconomie vaak door politieke standpunten, flaters en conflicten wordt bepaald, en dat economische factoren het daartegen moeten afleggen.

In de afgelopen weken is er veel gezegd over de handelsverdragen. Er zijn debatten gevoerd en resoluties goedgekeurd, maar de vraag is of het parlement in de toekomst die rol proactief moet opnemen. Het parlement heeft die rol opgenomen, maar moet dat niet nog meer en langer op voorhand, en voor verdragen waar weinig over wordt gesproken? Het was nogal bizar dat het verdrag met Canada zoveel aandacht kreeg, terwijl dat een minder omstreden handelspartner is. Misschien moet het parlement voor andere verdragen sneller en vroeger op de bal spelen.

De export stijgt globaal met 2 percent, maar naar Noord- en Zuid-Amerika is dat aanzienlijk meer: plus 11 en plus 15,8 percent. Wat is de oorzaak van die heel sterke groei?

Er is al vaak gezegd dat het parlement meer moet doen met de subsidiariteitstoets, maar in de commissie is daar nog geen werk van gemaakt. Licht dat aan de commissie of aan het samenspel met de Vlaamse Regering?

Het werkprogramma 2017 van de Europese Commissie was er nog niet toen de beleidsbrief werd geschreven. Heeft de minister-president dat programma ondertussen ontvangen en hoe prioritair is het om daarmee aan de slag te gaan? Er is sprake van de kwalitatieve versterking van de Algemene Afvaardiging bij de Europese Unie. Wat houdt dat specifiek in? Hoe wordt dat concreet gemaakt? Er was ook sprake van een omzendbrief over de optimalisering van de omzetting van de EU-richtlijnen. Die moet nog ter goedkeuring worden voorgelegd aan de

Vlaamse Regering. Die omzendbrief hangt al een tijdje in de lucht, maar waarom heeft de ministerraad die nog niet besproken? Zijn er misschien knelpunten?

De strategienota over Zuid-Afrika is besproken. Er zou nu een dergelijke nota op komst zijn over de VS. Voor welke landen wil men zulke strategienota's uitwerken? Heeft dat zin? Vloeit er iets uit voort of is dat vooral een academische oefening? Is het de bedoeling om de strategienota Nederland te actualiseren?

In het kader van de multilaterale organisaties is er gesproken met de IAO en was er een netwerkconferentie. Wat was het resultaat van dat evenement?

De commissie heeft de UNESCO bezocht en is overtuigd van de meerwaarde en de specifieke rol die Vlaanderen daarin speelt. De nieuwe tweejaarlijkse bijdrage 2017-2018 is bekend. Vroeger was die geoormerkt, maar zal dat ook nu zo zijn? Welke criteria zal men gebruiken voor oormerking in de volgende beleidsperiode?

Het Flanders Center in Osaka wordt omgebouwd tot Arts Flanders Japan. Wat zijn de belangrijkste krijtlijnen en doelstellingen van die heroriëntatie?

De minister-president wil de academische diplomatie afstemmen op de prioriteiten van andere collega's, maar daarover is nog niet veel uitgewerkt. Komt er nog een nota over en wat zullen de krachtlijnen zijn?

In verband met FIT en de meerjarige internationaliseringsstrategie, was het orgelpunt de Flanders International Economic Summit in het begin van dit jaar. In juni was er ook een exportbeurs. Op welke manier wordt er verder gevolg gegeven aan de invulling van de vijf domeinen? Zal dat beter worden geïntegreerd in het algemeen beleid? Hoe worden de problemen aangepakt in overleg met de federale en Europese overheden, zeker voor het wegwerken van de administratieve hindernissen en handelsbelemmeringen? Zijn er voor de federale btw-regels vragen naar boven gekomen, want die zijn voor de Vlaamse handel relevant. Wat kan er op dat vlak gebeuren?

Er zijn FIT-posten geopend en gesloten. Er is een nieuw kantoor in Iran en in de Baltische staten, in Polen en Slovenië gaan er kantoren dicht. Wat zit er in de pijplijn voor de volgende legislatuur? Zijn er nog sluitingen of uitbreidingen op komst tot in 2017-2018?

In verband met de steun aan kmo's die voor export gaan, wordt er verwezen naar een samenwerking met UNIZO en Voka. De kmo's kunnen daaruit voordeel halen. Wat houdt die samenwerking, naast informatieverstrekking, verder nog in? Welke signalen heeft de minister-president van de kmo's gekregen in verband met hun noden om de eerste stappen in het buitenland te zetten? Er is ook een meldpunt opgericht na het referendum over de brexit. Is dat voldoende gekend? Welke vragen komen daar vooral aan bod? En hoe kan men ervoor zorgen dat bedrijven die het VK verlaten, de voordelen die Vlaanderen kan bieden, voldoende kennen? Wat de competitiviteit voor buitenlandse investeerders betreft, zijn er niet alleen problemen op het federale niveau, maar ook op het Vlaamse niveau, zoals mobiliteit, energiekosten enzovoort. Vlaanderen kan op dat vlak zelf ook een grote rol spelen.

1.9. Sabine de Bethune

Sabine de Bethune noemt de beleidsbrief vrij duidelijk, precies en gedocumenteerd. Het Vlaams buitenlands ontwikkelingsbeleid is een consistent en duurzaam beleid, gebaseerd op continuïteit en loyaal partnerschap met de drie partnerlanden. Uit de beleidsbrief maakt zij op dat er een goede dialoog is met de partners en dat er wordt voortgebouwd op het gevoerde beleid. Hoezeer zet de minister-

president in op effectiviteit? Hoe wordt de impact van dat beleid gemeten? Het gaat al bij al over een bescheiden beleid, naar drie partnerlanden toe, goed afgebakend. De budgetten zijn beperkt. Er wordt niet ingezet op kwantiteit, maar op kwaliteit. De sectoren waarin er wordt gewerkt, zijn goed uitgekozen en liggen in het verlengde van de deskundigheid en capaciteit. Hoe wordt er voortgebouwd op die kwaliteit en effectiviteit? Welke indicatoren worden er ontwikkeld? Hoe worden ze ontwikkeld? Hoe leunen ze aan bij de SDG's?

De minister-president verwijst naar een visietekst die moet voortspruiten uit de eerste Staten-Generaal. Het lid was daarop aanwezig en vond die bijzonder interessant. Ze hoopt dat men op dat spoor verder kan werken. Het is positief om aan een visietekst te werken waarin kan worden scherpgesteld wat Vlaanderen in de toekomst kan doen in deze sector. Ze wil een lans breken om die visietekst verder te ontwikkelen in dialoog met de actoren op het veld en in dialoog met deze commissie. Het is belangrijk dat hierover een ruime gedachtewisseling kan worden gevoerd, want die visietekst zal het toekomstige beleid schragen.

Een derde klemtoon pikt in op de verwijzing die de minister-president maakt naar de private sector. Dat hij wil samenwerken met de private sector lijkt heel terecht. Het is actueel en sluit aan bij de vragen van de duurzame ontwikkelingsdoelen waarin men alle actoren wil mobiliseren. Iedereen moet worden betrokken. De paragraaf hierover in de beleidsbrief is vrij genuanceerd. De minister-president stelt dat hij zal laten onderzoeken welke rol de private sector kan spelen in de uitvoering van de SDG's. Dat er een onderzoek zal gebeuren, is geruststellend, want dat betekent dat een doordachte samenwerking wordt beoogd. Samenwerken met de private sector in ontwikkelingssamenwerking vraagt dat heel genuanceerd en doordacht te werk wordt gedaan.

De ervaringen in de EU zijn niet eenduidig positief. De aanpak van Nederland is absoluut niet de aanpak die we moeten hanteren. Daarbij gaat het vooral over gebonden hulp, over winst die de Nederlandse bedrijven kunnen maken en niet over de ontwikkelingsrelevantie of de meerwaarde voor de lokale ondernemingen ter plaatse. Die valkuil moet absoluut worden vermeden. Het Zweedse model is positiever. In welke richting gaat het onderzoek dat de minister-president heeft besteld? Welke garanties zullen worden ingebouwd om de ontwikkelingsrelevantie te waarborgen en welke grendels zullen in het beleid worden ingevoerd om te voorkomen dat wordt afgeleden naar gebonden hulp die enkel in het voordeel van Vlaamse bedrijven zou zijn?

CD&V gelooft in de inzet van de private sector, als het gaat over de private sector in die ontwikkelingslanden waar lokale actoren kunnen worden ondersteund door coöperatieven, micro-ondernemingen en kmo's. Wanneer Vlaamse ondernemingen worden ingezet, moet dat met het oog op ontwikkelingsdoelen gebeuren en niet met het oog op commerciële doelen. Daar zijn andere kanalen voor.

Het lid wijst vervolgens op een aantal punten die ze niet in de beleidsnota heeft gelezen. Zo is er een blinde vlek wat de vierde pijler betreft. Vlaanderen heeft een platform gecreëerd voor de vierde pijler waarbij de ngo-koepel 11.11.11 goed werk levert. Die vierde pijler verdient meer aandacht en meer professionele ondersteuning. Er kunnen ook nog meer partnerschappen worden opgezet. Er kan nog veel gebeuren mits een goede beleidsmatige inbedding. Het is jammer dat dit niet uitdrukkelijk in de tekst van de minister-president is opgenomen.

De tweede actor die niet aan bod komt, is de parlementaire en interparlementaire samenwerking. Het lid gelooft in de verdienste van een parlementair diplomatiek optreden van de commissie Buitenlands Beleid. Zij betreurt dat in de nota geen ruimte bestaat voor interparlementaire samenwerking op het vlak van ontwikkelingssamenwerking. Zij wil daar graag aan meewerken. Voor een

versterking van de lokale democratie is een parlementaire dialoog tussen het donorland en het partnerland cruciaal. Er zouden interessante accenten kunnen worden gelegd en het gaat dan niet over dure ingrepen. Tijdens deze magere jaren moet worden gezocht naar een meerwaarde die niet veel meer kost. Hopelijk zal die lacune kunnen worden opgevuld.

Wat de mensenrechten betreft, heeft het parlement een voorstel van resolutie goedgekeurd betreffende de conflictmineralen (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 552/5). Hoe zit het met de opvolging daarvan binnen het beleid?

Er wordt gewerkt binnen een beperkt budgettair kader en er moet op zoek worden gegaan naar meerwaarde en multiplicatoreffecten. Het lid is van oordeel dat er meer moet worden ingezet op een horizontaal beleid waarbij alle departementen betrokken zijn. De beleidsbrief zou nog versterkt kunnen worden door de ontwikkeling van een internationale solidariteitslijn. Vlaanderen moet daar nog vooruitstrevender zijn.

Er zijn mooie initiatieven genomen voor de vrede en voor de herdenking van de Eerste Wereldoorlog. Het lid steunt het gevoerde beleid met betrekking tot vrede. Vlaanderen legt zich terecht toe op die herdenking, om recht te doen aan het verleden, maar ook om de vredesboodschap verder te ontwikkelen met het oog op de toekomst. Er moet inderdaad worden ingezet op vredesopbouw in de internationale contacten. Er moet echter ook worden nagedacht over hoe dat na 2018 zal gebeuren, hoe die continuïteit zal worden ingebouwd en hoe de lokale besturen daartoe zullen worden ondersteund. De gemeentelijke herdenking van de wereldoorlogen is traditioneel en dooft wat uit. Het is een uitdaging om die herdenking en die boodschap ook op lokaal vlak levend te houden. De Vlaamse Regering moet input, ondersteuning en middelen geven om dit te doen opflakkeren, op een vitale, eigentijdse en juiste manier.

De spreekster verwijst verder naar de Vlaamse ambassadeurs van de vrede, naar alle Vlamingen en organisaties die die vredesboodschap uitdragen op een moedige, constructieve en eigentijdse manier. Karim van Overmeire had het terecht over de frozen conflicts. Moeders voor Vrede levert ongelooflijk goed werk in Afghanistan. Die organisatie zou een partner kunnen zijn bij het verder uitdragen van de Vlaamse vredesboodschap op een heel specifieke manier. Ze breekt een lans voor het erkennen van een reeks Vlaamse vredesambassadeurs en het structureel en duurzaam ondersteunen van een deel van hun werking. Daar waar zij actief zijn, maken ze immers echt een verschil. Dat ligt binnen de mogelijkheden van de Vlaamse Regering en de Vlaamse begroting. Naast Moeders voor Vrede zijn er nog voorbeelden, maar niet zo veel. De regering zou een shortlist kunnen maken, een wedstrijd uitschrijven of een project opzetten met betrekking tot vredesprojecten in diverse conflicthaarden in de wereld. Dat kan in Afghanistan zijn, maar het is even nijpend in Irak en Syrië.

1.10. Joris Poschet

Joris Poschet wijst erop dat de minister-president in zijn beleidsbrief stelt dat hij voor Brussel zal blijven voorzien in middelen voor het impulsbeleid. Kan daar een bedrag op gekleefd worden? Dan bedoelt hij niet een gegarandeerd bedrag dat naar Brusselse gemeenten kan gaan, maar wel een bedrag dat maximaal ter beschikking is voor het lokale ontwikkelingssamenwerkingsbeleid.

In de beleidsbrief staat verder dat Vlaanderen naar een betere naleving van de rechten van de mens wereldwijd streeft. Er wordt onder andere verwezen naar de holocaust, naar de persvrijheid, naar minderheden zoals de Roma, de Koerden enzovoort. Ook bij FIT werkt men rond dat thema. Gezien onze wetgeving en onze rangschikking binnen ILGA en alle internationale organisaties die landen en

regio's rangschikken op basis van LGBT-vriendelijkheid, heeft ook Vlaanderen een rol te spelen qua LGBT-rechten, temeer daar grote landen als Rusland en de VS steeds meer in de greep van homofobe leiders komen. Hoe gaat de minister-president Vlaanderen een rol doen spelen bij het verdedigen en uitdragen van LGBT-rechten? Komt dat bijvoorbeeld aan bod in de diverse landenstrategieën? Bij Zuid-Afrika is er bijvoorbeeld sprake van specifieke subsidies met betrekking tot mensenrechten. Wordt het aankaarten van en het verspreiden van besef en kennis van LGBT-rechten daarbij als een subsidiebeslissende voorwaarde ingebouwd?

1.11. Johan Verstreken

Johan Verstreken dankt de minister-president voor zijn zeer uitgebreide toelichting, die ook het belang van deze commissie aantoonst. Vlaanderen komt op de kaart. Op pagina 42 van de beleidsbrief wordt een opsomming gegeven van de bijdragen aan rapportages in het kader van de internationale mensenrechtenverplichtingen. Dat is natuurlijk ook heel belangrijk. Daarbij wordt ook het nationaal actieplan inzake ondernemingen en mensenrechten vernoemd. Dat werd administratief goedgekeurd. Geeft de Vlaamse Regering ondersteuning aan Vlaamse bedrijven? Op welke manier?

Naar aanleiding van zijn bezoek aan Koerdistan besliste de minister-president het project Human Rights Education te steunen. Staat daar een bedrag op? Is dat eenmalig of wordt dat vervolgd?

Komt er een slotmanifestatie van '100 jaar Groote Oorlog' in 2018? Zijn er al plannen? Wat komt er daarna? Een aantal zaken kan men doortrekken in de vredeseducatie. Er komt meer aandacht voor conflictverwerking en vredesopbouw naar aanleiding van het bezoek aan Iraaks Koerdistan. De eerste projecten starten in 2017. Is er een langetermijnstrategie? Zijn er nog andere projecten gepland, in andere regio's? Er zijn linken, zoals de gasaanvallen.

Het transversale thema goed bestuur blijft doorheen de ontwikkelingssamenwerking de rode draad. Er komt een versterking van de civiele maatschappij. In Mozambique kwam er een vertrouwensbreuk. Wat gebeurt er als er in 2017 een akkoord uit de bus komt tussen de regering van Mozambique en de internationale gemeenschap? Doorkruist dit de plannen van de ngo's die momenteel op deze middelen kunnen rekenen?

CD&V vindt het positief dat de minister-president initiatieven neemt om het internationaal MVO te stimuleren. Op het vlak van duurzaamheid is sensibilisering van groot belang; het is noodzakelijk met het oog op een mentaliteitsverandering of bewustwording. Zonder een afdwingbare norm komt er geen vooruitgang. Komen er regels? Komt er een regulerende component?

De goederen die de Vlaamse overheid aankoopt, moeten voldoende de arbeids- en milieunormen respecteren. Er komen pilootprojecten. Als deze positief worden geëvalueerd, worden ze uitgerold naar andere sectoren. Het lid kijkt daarnaar uit.

Inzake het Wapenhandeldecreet komt er een wijziging begin 2017. Zal die timing wel worden gehaald? Wanneer wordt dit voorgelegd aan het Vlaams Parlement?

2. Antwoorden van minister-president Geert Bourgeois

Brexit

Minister-president *Geert Bourgeois* stelt vast dat het Verenigd Koninkrijk nog geen brexitstrategie heeft ontwikkeld. Er is intussen wel een wijziging in de

uitspraken van sommige Europese staats- en regeringsleiders. Angela Merkel heeft gepleit voor een verstandige uitstap. Premier Charles Michel, die vandaag een ontmoeting heeft met de Britse premier Theresa May, heeft uitdrukkelijk gezegd dat we tot een 'intelligente brexit' moeten komen. Het is duidelijk dat er een resultaat moet zijn in wederzijds belang. Het hooggerechtshof in het Verenigd Koninkrijk is hierin tussengekomen. Koen Lenaerts, voorzitter van het Europees Hof van Justitie, zegt vandaag in een interview in The Financial Times dat een interpretatie moet worden getoetst aan het Europees Hof van Justitie. Dat is de ultieme beoordelaar over welke interpretatie aan artikel 50 moet worden gegeven. Het laatste woord is hierover nog niet gezegd, ook in andere landen bestaat er nog onzekerheid op dat vlak.

Het is nu vooral zaak dat het VK zelf een strategie ontwikkelt. Blijkbaar heeft het VK daar vooralsnog weinig zicht op. Ze staren zich nu blind op de eerste positieve effecten met de koers van het pond en de betere concurrentiepositie, maar het zal moeilijk zijn de kersen van de taart te halen en de andere verplichtingen die voortvloeien uit de interne markt niet mee op te nemen. Het is de persoonlijke mening van de minister-president dat er een sui-generisovereenkomst zal komen tussen het VK en de EU die geen copy-paste is van de afspraken met Turkije, Noorwegen of Zwitserland. Het zal het gevolg zijn van onderhandelingen die zeer moeilijk zullen verlopen. Artikel 50 bevat een tweesporenbeleid: het onderhandelingsscenario voor de uitstap en onderhandelingen over een nieuw verdrag. Hij gelooft dat deze tweede optie zal worden gekozen.

Vlaanderen probeert in kaart te brengen wat de gevolgen zullen zijn en hoe daarop te reageren. FIT staat elk bedrijf bij dat vragen daarover heeft en volgt de situatie in het Verenigd Koninkrijk op. Volgende maand zal de Vlaamse diplomaat Nic Van der Marliere een rondetafel organiseren met bedrijven die ginds gevestigd zijn. Ook David Jones, de Britse minister bevoegd voor de brexit, heeft zijn medewerking toegezegd zodat de belangrijkste stakeholders erbij zijn.

Er is inderdaad een studie over de impact van de brexit. Na Ierland is Vlaanderen bij een harde brexit het meest opengesteld aan de nadelige gevolgen, door de intense banden met het VK. Het is een erg belangrijk exportland. Vlaanderen heeft alle belang bij een zachte brexit, een verstandige regeling.

FIT is het eerste aanspreekpunt in het meldpunt rond de brexit. Zeebrugge zal een buitengrens worden met alle mogelijke aspecten daaraan verbonden. Hopelijk komt er een situatie waarbij er geen tarifaire belemmeringen zullen zijn. Het is moeilijk voor te stellen dat er plots tolmuren worden gecreëerd. Als het een harde brexit wordt, dan zullen de gevolgen op dat vlak zijn wat ze zijn.

Claire Tillekaerts, CEO van FIT, zegt dat er permanent 120 activiteiten zijn, waaronder roadshows in het buitenland. FIT vindt het belangrijker om hoofdkwartieren van bedrijven die een vestiging hebben in het VK, zeker productievevestigingen, aan te spreken in hun eigen land, dan dit in Londen te doen.

Minister-president *Geert Bourgeois* vult aan dat dit ook is vastgesteld in Japan. Bij internationale bedrijven leeft de vraag over de gevolgen van de brexit. Heel recent is gebleken dat dit nog geen effect heeft op plannen van multinationals in het VK.

Unie van de Noordzee

'Unie van de Noordzee' is een misleidende term. Het is helemaal niet de bedoeling om daar een zware structuur van te maken. Er moet een vorm van intergouvernementele samenwerking zijn met betrekking tot de Noordzee na de

brexit. Er zijn nu samenwerkingsprogramma's in het kader van Europese programma's, maar die zullen wegvallen. Er kan natuurlijk ook gekozen worden voor een macrostrategie van de EU met het Verenigd Koninkrijk. De minister-president vindt dat ook een perfecte oplossing. Hij wil alleen niet dat er een vacuüm ontstaat en dat er geen enkel overleg is omtrent de Noordzee. Er staan immers veel belangen op het spel, niet alleen met betrekking tot visserij en transport, maar ook met betrekking tot blue economy, blue energy, de exploratie van de Noordzee en het duurzaam beheer ervan. Als er geen enkele vorm van samenwerking zou zijn met een heel belangrijk land als het Verenigd Koninkrijk, een van de partnerlanden daaromtrent, dan zou dat geen goede zaak zijn. Een macrostrategie van de EU zoals voor de Donaulanden en het Balticum, kan een perfecte invulling zijn. Het hoeft niet te zijn zoals de Mediterrane Unie, een zeer zware structuur, maar helemaal geen overleg hebben met de Britten na een brexit, lijkt geen goede keuze.

EFSI, plan-Juncker en EU

De minister-president kent het kritisch rapport van de Europese Rekenkamer. Hij heeft daaromtrent contact genomen met Europees commissaris Jyrki Katainen en heeft gezegd dat als er een verlenging komt, die veel meer gericht moet zijn op additionaliteit. Nu is er het gevoel dat heel wat investeringen perfect kunnen worden gefinancierd door de banken in ons land. Er is geen tekort aan geld voor gewone projecten, er is wel meer behoefte aan Europese investeringsondersteuning met meer risicovolle, sterk innovatieve, meer onzekere projecten en met grensoverschrijdende projecten. Dat kan een toegevoegde waarde zijn van het Junckerplan. Hij hoopt dat men met dat rapport niet kritiekloos verder zal gaan. De klemtoon van Vlaanderen ligt op additionaliteit ten opzichte van de mogelijkheid van financiering in het binnenland en op grensoverschrijdende projecten.

Nauwere contacten met de EU zijn er volop. Er zijn rechtstreekse contacten met de Europese commissarissen Malmström, Thyssen en Moscovici. Vlaanderen gaat samen met Schotland rechtstreeks in dialoog met de Europese Unie over het landenrapport en vraagt aan de EU om in de aanbevelingen rekening te houden met de deelstatelijke realiteit en met het feit dat Vlaanderen volledig bevoegd is op een aantal terreinen. De minister-president wijst ook op de eigen 'position paper' van Vlaanderen. Hij is verheugd dat die band ook actief wordt aangehaald in deze commissie en het Vlaams Parlement en was blij te vernemen dat commissaris Moscovici ook graag naar het Vlaams Parlement wil komen.

De ontwerp van omzendbrief met betrekking tot de omzetting van de EU-richtlijnen en het behandelen van de inbreukprocedures werd interdepartementaal afgetoetst. Het leidt heel binnenkort tot een beslissing van de Vlaamse Regering.

Strategienota's

De strategienota voor de VS komt nog dit jaar op de agenda van de Vlaamse Regering en die van Nederland in het voorjaar 2017. Het zal geen theoretische of academische oefening zijn. Er wordt geprobeerd zo concreet mogelijk, over alle beleidsdomeinen heen, samen te werken. Dat is ook de kerntaak van het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

De strategienota voor Zuid-Afrika is momenteel in bespreking met de Zuid-Afrikaanse overheid. Streefdoel is een goedkeuring in de eerste helft van 2017. Die nota mag overigens niet worden verward met de nota Zuidelijk Afrika, die het hele gebied van Zuidelijk Afrika covert.

De strategienota's nieuwe stijl worden beknopte documenten die een overzicht geven van strategische doelstellingen die de Vlaamse Regering nastreeft in haar relatie met het partnerland en van de instrumenten die worden ingezet om deze doelstellingen te organiseren. Ze kunnen een houvast bieden om de acties van de Vlaamse overheid te stroomlijnen. Ze bieden de Algemeen Afgevaardigden van de Vlaamse Regering een werkinstrument om hun coördinerende rol op een effectieve manier op te nemen. Ze rapporteren geregeld aan alle leden van de Vlaamse Regering als zij beleidsrelevante informatie hebben. Daardoor komen er veel meer opportuniteiten van samenwerking tot stand, aangezien die informatiedoorstroming vanuit onze diplomatieke posten breder gaat dan voorheen.

Vlaams-Nederlandse samenwerking

Er loopt momenteel een Vlaams-Nederlandse reflectie-oefening over een mogelijke herstructurering van het Vlaams-Nederlands landschap van culturele actoren: de Taalunie, de Brakke Grond, deBuren, Ons Erfdeel. De resultaten zullen begin 2017 worden voorgelegd, met het oog op politieke besluitvorming. Wel moet in het oog worden gehouden dat die belangrijke samenwerkingsvormen, eventueel met nieuwe invullingen en nieuwe klemtonen, in essentie overeind blijven en niet worden afgezwakt. In politieke contacten, onder meer met minister-president Rutte, is er altijd een groot voluntarisme, maar op het terrein is niet altijd dezelfde visie en daadkracht aanwezig. De Nederlanders beschouwen een aantal zaken meer als vanzelfsprekend en hechten er soms minder belang aan.

Ontwikkelingssamenwerking

Wat Exchange betreft, zal het rapport worden bezorgd in het kader van de openbaarheid van bestuur. Dat rapport wijst uit dat er een bijsturing moet komen en dat Exchange niet op dezelfde weg verder mag gaan. De onderhandelingen lopen en zouden moeten leiden tot een veel betere aanpak dan tot nu toe het geval is.

Van het genderbeleid loopt er een evaluatie. Voor Mozambique worden de nieuwe projecten nog besproken in het kader van de nieuwe strategienota.

De Vlaamse Regering zal zich binnenkort buigen over een conceptnota over de bijsturing van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking in functie van de SDG's. Op basis daarvan wordt een aanpassing van het kaderdecreet Ontwikkelingssamenwerking voorbereid.

Het beleid is consistent, continu en loyaal en er wordt gewerkt aan kwaliteit. Door op een aantal plaatsen met internationale organisaties te werken, veeleer dan bilateraal, wordt er gestreefd naar kwaliteitsborging. Er gebeurt ook altijd een goede monitoring. De visietekst 2030 komt deze week op de ministerraad van de Vlaamse Regering. Er wordt nu binnen het DiV iemand belast met het onderzoek van de mogelijkheden om tot duurzame, kwaliteitsvolle samenwerking met de private sector te komen. Er is een eerste verkenning gebeurd op basis van de Staten-Generaal.

De vierde pijler staat wel degelijk vermeld op pagina 41, maar er is al een hele tijd geleden beslist om 11.11.11 daar een coördinerende rol in te laten vervullen. Dat lijkt goed en vlot te gebeuren, al zou er nog meer focus mogen zijn op de partnerlanden en op onze inhoudelijke klemtonen. Als er een toegevoegde waarde zou kunnen zijn op de toegevoegde waarden die Vlaanderen legt, dan zou men nog betere effecten krijgen.

Conflictverwerking en vredesopbouw

Minister-president Bourgeois is op bezoek geweest in Iraaks-Koerdistan. Die regio is vooral islamitisch, maar zeer open en pluralistisch. Jezidi's en mensen met andere overtuigingen zijn naar daar gevlucht omdat ze er zich ten volle kunnen ontplooiën. Er wonen nu al 1,8 miljoen vluchtelingen. Na de val van Mosul is de kans groot dat het er nog veel meer worden en de situatie er verschrikkelijk wordt. Het project zelf is geformuleerd in nauwe samenspraak met de UNAMI. Het is zeer zinvol om daar een vredesactie te ontwikkelen.

FIT en investeringsbeleid

De website van FIT is vertaald in acht talen om investeringen aan te trekken. De piloot loopt en tegen het einde van het jaar zal de site volledig vernieuwd zijn.

Wat investeringenleads betreft, is het de bedoeling om vooral in te zetten op kwaliteitsvolle leads die kunnen leiden tot investeringen in Vlaanderen.

Wat de kmo's nodig hebben, is ruim aan bod gekomen tijdens de overleggronde met het oog op de top. Er zijn drie grote vragen naar voren gekomen: de aanwezigheid in de wereld, de versterking van het postennetwerk en de promotie van de troeven van Vlaanderen. Die troeven worden meer en meer in verband gebracht met ons hooggeschoold personeel, met onderzoek en ontwikkeling, met ecosystemen die velen ons benijden en die aantrekkingskracht hebben op potentiële investeerders. Er wordt ook werk gemaakt van zo weinig mogelijk administratieve lasten.

Het industrieel weefsel uitbreiden naar 4.0 is zeker de bedoeling, omdat het duidelijk is dat bedrijven meer en meer geïnteresseerd zijn om zich te vestigen in de omgeving van onderzoekscentra, in de ecosystemen, in de clusters. Samen met minister Muyters wordt gewerkt aan nog meer clusters die investeerders en onderzoekers zullen aantrekken.

De minister-president stelt voor de lijst van de posten van FIT aan het verslag toe te voegen. In verschillende landen is een vertegenwoordiging omgezet in een antenne. Er komen ook nieuwe posten.

Internationale handelsverdragen

Er zijn heel veel vragen gesteld over de vrijhandel. De standpunten die geuit zijn naar aanleiding van het CETA en het TTIP, zijn intussen gekend. De minister-president vindt protectionisme een slechte raadgever. Hij hoopt dat de VS die kaart niet zullen trekken en hoopt ook dat België, met de houding van Wallonië, niet in die situatie terechtkomt. Het is zo dat Wallonië op dit ogenblik een aantal akkoorden tegenhoudt, met zware gevolgen. In Panama bijvoorbeeld heeft dit zware gevolgen voor de baggeraars.

Luxemburg heeft zich intussen losgemaakt van België en onderhandelt apart over een investeringsakkoord met Iran. Tot nu toe waren dat BLEU-akkoorden, maar daar komt een einde aan. Luxemburg is het beu en wil investeringen aantrekken. Wallonië blokkeert die. Het is voor inspraak- en transparantieprocedures nu wachten op het Hof van Justitie met betrekking tot Singapore, die een duidelijke visie zal geven over wat communautair is, wat de bevoegdheid is van de Europese Commissie en wat lidstatelijk is.

Als het zo doorgaat, zal de minister-president met de federale overheid overleggen om na te gaan of er open investeringsakkoorden kunnen worden gemaakt, waar Vlaanderen en de federale overheid in kunnen meestappen. Het

zou een heel slecht signaal zijn als Vlaanderen niet mee stapt in die investeringsakkoorden. De BLEU-akkoorden bestaan al lang en Luxemburg stopt daar nu mee omdat het zich niet wil laten ophouden door interne Belgische discussies. De vraag is maar of dit niet de verkeerde strijd is. Als er met veel van die landen geen internationaal systeem voor geschillen komt voor de investeringsakkoorden, dan komt er geen goed akkoord, precies omdat het in het belang kan zijn van de Vlaamse bedrijven niet naar de lokale rechtbanken te moeten gaan.

Er zal dus werk worden gemaakt van de mogelijkheid van open akkoorden, die in België worden onderschreven door de entiteiten die dat willen. Vlaanderen mag zich daar niet door laten blokkeren. Voor de investeringen kan dat perfect, voor handel kan dat niet. Als het om gemengde akkoorden voor handel gaat, dan is het voor iedereen ja of neen. Je kunt geen interne markt hebben waarin bepaalde lidstaten of deelstaten niet instappen in handelsakkoorden. Voor investeringen is dat anders. Als men in de chemiesector in Antwerpen investeert en Wallonië tekent niet mee, dan is dat maar zo. De minister-president vindt dit een optie die moet kunnen worden onderzocht.

In de discussies over het CETA werd ten overvloede aangetoond dat alle normen over eerlijke handel daarin zijn bewaard. De arbeidsnormen, de productnormen, de leefmilieunormen enzovoort zijn van toepassing. Dat is voor zover nodig ook nog eens bevestigd in het Interpretative Instrument. In elk van die akkoorden maakt Vlaanderen daar werk van.

Wat het ICS betreft, staat in het CETA-akkoord dat het de betrachting is om te komen tot een soort permanent hof dat internationale geschillen zou behandelen.

Het middenveld is wel degelijk betrokken. Het vleva heeft twee events georganiseerd. Er is belanghebbendenmanagement gebeurd door het Departement internationaal Vlaanderen. FIT en DiV hebben samen roadshows gedaan in de vijf provincies. In 2017 zal dat verder gebeuren. Inzake de verdere behandeling van de handelsverdragen moet nu eerst worden gewacht op de Singapore-uitspraak, om uit te zoeken hoe daar verder mee wordt omgegaan.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

FIT maakt veel werk van het maatschappelijk verantwoord ondernemen op zijn website. Er is een checklist voor bedrijven die internationaal gaan. Ze kunnen controleren of ze beantwoorden aan alle punten van de keten. Als ze subsidies vragen bij FIT, dan moeten ze een verklaring afleggen dat ze het MVO respecteren. Als dat niet gebeurt, kan er in ultimo worden overgegaan tot een terugvordering. Dat kan niet worden genormeerd op het Vlaamse niveau, de Vlaamse overheid heeft daarin geen enkele regelgevende bevoegdheid.

Vlaanderen kan wel positieve actie voeren met betrekking tot de eigen overheidsopdrachten. Het maakt werk van een zeer modern bestek dat aan de steden en gemeenten ter beschikking wordt gesteld. Er zijn al veel bepalingen rond MVO en dat zal nog worden verbeterd. Zo heeft Oostende een clause opgenomen inzake sociale minima. Daar zijn in Europa twee arresten over geveld, en als dat kan, zal Vlaanderen die zaken ook overnemen.

Mensenrechten

De federale overheid is nog bezig met de consultatie met betrekking tot de human rights, maar de minister-president wil daar niet op wachten. Hij zal zijn eigen beleidsdocument mensenrechten afwerken dat eind 2016, begin 2017 klaar moet zijn, om de Vlaamse bijdrage aan het federale NAP te kunnen toevoegen als bijlage.

Er zijn momenteel heel veel labels rond duurzaam ondernemen en het bewaken van de keten. Het zou goed zijn dat er een Europese labeling komt. Nu zijn er wel sectoren die daar werk van maken en bedrijven die het voortouw nemen.

Wat de mensenrechten betreft, werd gevraagd naar de realisaties sinds 2011 en de nieuwe engagementen en evoluties. Er zullen wellicht geen grote verschillen zijn, want de fundamentele visie blijft dezelfde, maar wel een aantal nieuwe en bijkomende klemtonen met betrekking tot gelijke kansen, niet-discriminatie, personen met een handicap, jeugd- en kinderrechten, armoedebestrijding, inburgering en integratie, mensenrechteneducatie, met daarbovenop de actuele problemen, zoals de vluchtelingencrisis en de gewelddadige radicalisering. De internationale klemtonen blijven evenzeer.

LGBT

In antwoord op de vraag van Joris Poschet met betrekking tot LGBT's, beklemtoont de minister-president dat de buitenlandvertegenwoordigers daar wel degelijk acties voor ondernemen. Dat is onder andere gebeurd in Polen en het Balticum. Er is actief meegewerkt aan de Gay Pride in Polen. En ook minister Liesbeth Homans, die inhoudelijk bevoegd is, neemt geregeld internationale verantwoordelijkheid op dienaangaande.

UNESCO

Wat de Vlaamse UNESCO Commissie betreft, bevestigt de minister-president dat de secretaris, die door het DiV wordt afgevaardigd, verlof zonder wedde heeft genomen. Er loopt momenteel een vacature om die belangrijke post te kunnen invullen.

Vlaanderen en IAO

Op 6 december 2016 zal er in het Vlaams Parlement een netwerkevent plaatsvinden naar aanleiding van 25 jaar samenwerking tussen Vlaanderen en de IAO.

Academische diplomatie

Over academische diplomatie werden gesprekken gevoerd met de koepelorganisaties VLIR en VLHORA. Op basis daarvan zal er in 2017 een uitrol gebeuren van een visie daarover. Die academische diplomatie moet niet van nul vertrekken, maar gebeurt nu al. Op zowat elke missie zijn de universiteiten aanwezig en tekenen ze akkoorden, niet alleen over samenwerkingen, maar ook over de uitwisseling van professoren, onderzoeksprogramma's en studenten.

Flanders Today

De evaluatie van Flanders Today gebeurt intern, door het Departement internationaal Vlaanderen. Die evaluatie zal begin 2017 worden afgerond.

Arts Flanders

Begin januari 2017 plant Kunstenpunt een eerste overleg met alle partners van Arts Flanders om een planinstrument te lanceren. Vanaf dan gaan die partners daarmee aan het werk. Kunstenpunt mikt erop om nog in 2017 een eerste concrete actie te kunnen uitvoeren.

Herdenking Wereldoorlog I – vervolgtraject

Alle investeringen in het raam van de herdenking van '100 jaar Groote Oorlog' zijn blijvend: het vernieuwde museum in Ieper, het vernieuwde museum in Zonnebeke, het nieuwe museum en onthaalcentrum in Nieuwpoort, de IJzertoren, de vijf strategische projecten in Poperinge en ook kleinere projecten. De werking loopt door en er zullen verder evenementen worden georganiseerd. Ook de jaarlijkse 11 novemberherdenking blijft.

Er wordt bekeken of in 2018 een internationaal moment kan worden georganiseerd ter afsluiting van de herdenkingsperiode 2014-2018, maar ook met het oog op continuïteit. Flanders Field als punt van herdenking mag niet stilvallen.

Algemene Afvaardigingen van de Vlaamse Regering en omvorming DiV

In verband met de vragen over de uitbreiding van het Vlaamse diplomatieke netwerk in Rome, verwijst de minister-president naar zijn antwoord op een vraag om uitleg van Karim Van Overmeire (*Vragen om uitleg* Vl.Parl. 2016-17, nr. 295). De post zal er openen in 2019.

Wat de omvorming naar een volwaardig Ministerie van Buitenlandse Zaken betreft, is het groeitraject goedgekeurd in het najaar van 2015. Er is een omvorming van het Organisatiebesluit en een aantal beleidsdomeinen die zijn toegewezen aan het departement, worden verfijnd. Er zijn organisatiebrede procedures en afspraken. Er is een explicitering van de dienstverlening van het departement, maar ook van het coördinerende aspect en de grotere samenwerking met de andere beleidsdomeinen. De vertegenwoordigers in het buitenland zijn immers geen vertegenwoordigers van het Departement Buitenlandse Zaken, maar zijn er voor alle beleidsdomeinen. In 2016 is er een bezoek gebracht aan het Ministerie van Buitenlandse Zaken van Québec. Dat heeft inspirerend gewerkt om te komen tot die uitwerking.

Er is een belanghebbendenmanagement uitgewerkt, waarbij de externe stakeholders betrokken werden bij de beleidsvoorbereiding. De methodologie wordt met succes in diverse projecten ingezet, bijvoorbeeld in de SWOT-analyse van de bijkomende diplomatieke posten, de Staten-Generaal ontwikkelingssamenwerking en de visienota EU. Er is beleidscommunicatie via de website en sociale media. Die besteden niet alleen aandacht aan de activiteiten van het departement of van de minister-president, bevoegd voor het buitenlands beleid, maar gaan zo breed mogelijk. Ze brengen alle belangrijke nieuwsfeiten in beeld, ook die van de andere beleidsdomeinen en de andere minister. Waar het DiV in het verleden bijna exclusief werkte voor de minister-president en/of de minister van Buitenlands Beleid, is die scope bewust verruimd naar alle leden van de Vlaamse Regering.

Inzake human resources wordt gewerkt aan een 'familie' van al diegenen die actief zijn in het internationale kader. Dat gaat breder dan enkel het DiV en moet op termijn zorgen voor een grotere kweekvijver. Voor de verdere diplomatieke loopbaan is de eerst in te vullen post die in Rome. Naar aanleiding van zijn bezoek aan Vaticaanstad heeft de minister-president gesprekken gevoerd met de bilaterale ambassadeur en met de ambassadeur die belast is met relaties met het Vaticaan. Daarbij is ook besproken hoe het zit met de internationale instellingen die daar actief zijn. Ook voor Vlaanderen ligt daar een terrein dat momenteel nog niet is ingevuld.

3. Replieken en bijkomende antwoorden van de minister-president

Güler Turan neemt er nota van dat het antwoord op de vraag over het postennetwerk van FIT schriftelijk zal worden bezorgd.

Wat de Unie van de Noordzee betreft, vraagt het lid zich af of dat een ballonnetje is dat de minister-president heeft opgelaten. Er moet een soort van samenwerking komen met de Britten, dat is de evidentie zelve.

Minister-president *Geert Bourgeois* wijst erop dat de Duitse deelstaat Bremen dat een paar jaar geleden heeft gelanceerd. Op dat moment was daar heel weinig belangstelling voor. Dat was toen ook niet echt nodig, maar na de brexit zullen alle samenwerkingsprogramma's die nu lopen met het Verenigd Koninkrijk, er niet meer zijn. De minister-president wil alleen dat er een vorm van samenwerking komt. De EU zou na de brexit een macrostrategie voor de Noordzee moeten hebben met het VK zoals dit bestaat voor de Donau- en voor de Balkanlanden. De vorm speelt geen rol. Het zou heel jammer zijn indien er geen overleg met het VK en met alle landen die palen aan de Noordzee, meer mogelijk zou zijn.

Güler Turan kan het daar mee eens zijn. Het kan niet dat de EU geen macro-economische aanpak zou hebben en dat er geen extra communicatie zou zijn met de landen die grenzen aan de Noordzee. Zij is tevreden dat het hier niet over een institutionele droom gaat om meer te creëren. Ze is ook tevreden dat Karim Van Overmeire mee heeft gepleit voor de EU als een verder te versterken unie.

Wat de nauwe interactie van de Vlaamse en Europese instellingen betreft, heeft de commissie Buitenlands Beleid al een aantal belangrijke vertegenwoordigers van internationale instellingen ontmoet. Het is de bedoeling daarop te blijven inzetten. Tijdens de jongste COSAC-meeting is gebleken dat de EU eindelijk heeft begrepen dat ze van die ivoren toren moet afstappen naar de internationale parlementen als zij een groter draagvlak wil voor het Europese project.

Op de vraag over de omzetting van Europese regelgeving is volgens het lid niet geantwoord. Het Voorzitterscollege heeft een half jaar geleden al een ontwerp van omzendbrief goedgekeurd over het correct en snel omzetten van Europese regelgeving. Men wou daar snel werk van maken, maar die omzendbrief is nog altijd niet behandeld door de Vlaamse Regering.

Minister-president *Geert Bourgeois* antwoordt dat de omzendbrief klaar is en deze of volgende week zal worden behandeld door de Vlaamse Regering.

Verder had *Güler Turan* de specifieke cijfers per onderdeel gevraagd over de diverse deelacties wat het inspireren van expats in binnen- en buitenland betreft, zoals Vlamingen in de Wereld en Flanders Inspires. Op basis van die cijfers zal een vergelijking met de vorige en komende jaren kunnen worden gemaakt.

Minister-president *Geert Bourgeois* antwoordt dat die gegevens schriftelijk zullen worden bezorgd.

Güler Turan noteert dat de evaluatie van Flanders Today intern zal gebeuren en dat die begin 2017, dus zeer binnenkort, wordt verwacht. Over de ISDS-clausule zal ze van mening blijven verschillen met de minister-president.

Verder dacht ze dat het NAP inzake mensenrechten en ondernemen federaal al in orde zou zijn. Vlaanderen heeft immers al lang geleden de input gegeven. Ze heeft de minister-president echter net horen zeggen dat dit actieplan er nog niet is, dat hij daar niet op blijft wachten en zeer binnenkort met een Vlaams mensenrechtenactieplan zal komen, dat dan kan worden overgemaakt als een

bijlage bij het nationale actieplan. Weet hij hoe het staat met dat nationaal actieplan? Hoe concreet zal zijn Vlaamse plan zijn? Ze is daar eigenlijk heel enthousiast over. Op papier zit Vlaanderen altijd goed wat mensenrechten betreft, bijvoorbeeld in de werking van FIT. Er worden heel goede teksten geleverd, maar er is de grote vraag van de afdwingbaarheid. Ze begrijpt dat men bedrijven wil sensibiliseren om mee te doen, dat ze moeten worden gestimuleerd om dat vanzelf te doen, maar men moet meer doen dan alleen maar belonen door subsidies te koppelen aan mensenrechten. Dat dwingende karakter moet er beginnen te komen, want men is al jaren aan het sensibiliseren. Ze verwacht dus dat aan dat actieplan een concrete afdwingbaarheid zal worden gekoppeld, dat het niet opnieuw gewoon lippendienst zal blijven.

Welke middenveldorganisaties werden gehoord als het gaat over de mensenrechtennota? Het gaat er niet alleen om die middenveldorganisaties te horen en te laten uitspreken, daar moet ook echt werk van worden gemaakt. Dat is ook iets wat de EU moet leren doen. Met betrekking tot de visienota betreffende de EU werd verwezen naar vleva, maar heel breed waren die events van vleva niet. Ze richtten zich niet op het brede middenveld. Vleva is een organisatie die daar van betekenis is en kan zijn, maar dan moet dat veel breder worden opgevat.

Het lid vindt dat het DiV de SWOT-analyse niet op een goede manier heeft aangepakt. Volgens de mensen die daaraan hebben deelgenomen, is dat niet te vergelijken met hoe FIT dat heeft gedaan. Ze vraagt zich af waarom beide analyses niet op dezelfde grondige manier zijn gebeurd. Ook daarover zal ze met de minister-president van mening blijven verschillen.

De Europese Commissie is bezig aan een eigen tekst ten behoeve van de lidstaten wat de BIT's en de BLEU-akkoorden betreft. Luxemburg wil er blijkbaar uit stappen omdat het niet snel genoeg vooruitgaat. Behoren de Belgisch-Luxemburgse bilaterale investeringsakkoorden in het algemeen dan tot het verleden, of is dat alleen zo wat Iran betreft? Werkt de minister-president nu nog aan een modeltekst voor een Belgisch-Luxemburgs bilateraal investeringsakkoord of niet? Is hij het ermee eens dat de BLEU-akkoorden van vóór 2009 die nog voor ratificatie of ondertekening naar Vlaanderen moeten komen, nu eigenlijk allemaal achterhaald zijn, en dat er nieuwe, modernere akkoorden moeten komen? Ze denkt dat de minister-president het met haar eens is als ze zegt dat ISDS sowieso tot het verleden zou moeten behoren. Voor haar is een ICS nog niet democratisch genoeg, maar dat is toch het minste waarnaar men zou moeten streven.

De minister-president gaat de evaluatie van de vzw Exchange overmaken, maar hoe ziet het heroriënteringsproject eruit dat daaraan gekoppeld zal zijn? Het genderbeleid van de internationale samenwerking wordt geëvalueerd dit najaar. Hoe ver staat het daar concreet mee? Hoe staat het met de evaluatie van Flanders Today? Wanneer is die beschikbaar? Er zijn ook veel vragen rond de bereikbaarheid van de communicatie-initiatieven via de website en dergelijke. Hoeveel unieke gebruikers zitten er op de website? Hoeveel abonnees? Wat is de kostprijs daarvan?

Over de mensenrechten is in de plenaire vergadering al gesproken, stelt minister-president *Geert Bourgeois*. Hij vraagt aan Güler Turan het wettelijk middel om in een Europees eengemaakte markt te vertellen dat er in Vlaanderen geen producten mogen binnenkomen die niet conform de mensenrechtenbepalingen gemaakt zijn. Als het lid daarvoor de sleutel vindt, dan mag ze die meebrengen; er zal een revolutie komen in het land. Ze weet echter zeer goed dat dit niet kan. Vlaanderen kan werken met overheidsopdrachten, het kan bedrijven stimuleren en subsidies koppelen aan de naleving daarvan, maar het kan geen douane-

muren optrekken in Vlaanderen en eisen dat elk product dat binnenkomt geattesteerd moet zijn.

Zowel vleva als het belanghebbende management bij het departement praat wel degelijk met het middenveld. Het is onmogelijk om hier en nu alle details te geven. Inzake mensenrechten is er bijvoorbeeld input ontvangen van ACV-CSC, van 11.11.11, van de Universiteit Antwerpen, van de VVOB en van Amnesty Vlaanderen. Voor de andere terreinen zal een zo volledig mogelijk overzicht worden bezorgd van de contacten van vleva en het belanghebbende management.

De minister-president onderstreept dat hij niet uit de BLEU-akkoorden wil stappen. Hij heeft wel gezegd dat hij er op een open manier wil instappen en aan de anderen wil overlaten om al dan niet daarin mee te gaan. Hij wil daarmee vooruitgaan, want dit zit al meer dan een jaar geblokkeerd. Vlaanderen kan geen investeringsakkoorden sluiten. Het loont de moeite om te onderzoeken of open akkoorden of asymmetrische akkoorden mogelijk zijn. Vlaanderen en de federale overheid kunnen daar bijvoorbeeld instappen en de andere deelstaten zelf laten kiezen. Zo is Brussel er bij het CETA-akkoord wel ingestapt; de sp.a heeft daar voor gestemd.

Exchange loopt; de minister-president kan niet zeggen wat het nieuwe traject zal opleveren. Er is alleen een rapport gekomen waaruit blijkt dat een bijsturing nodig is met het oog op een grotere effectiviteit en werking. Vlaanderen zal daarop toezien.

De evaluatie inzake genderrechten wordt opgestart en uitgevoerd in de loop van 2017.

Rik DAEMS,
voorzitter

Jan VAN ESBROECK,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

AAVR	Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering
ACV	Algemeen Christelijk Vakverbond
AWEX	Agence Walonne à l'Exportation
bbp	bruto binnenlands product
BIT	Bilateral Investment Treatie
BLEU	Belgisch-Luxemburgse Economische Unie
bnp	bruto nationaal product
BRIC	Brazilië, Rusland, India, China
btw	belasting over de toegevoegde waarde
CEO	chief executive officer
CETA	Comprehensive Economic and Trade Agreement
COSAC	Conférence des organes spécialisés dans les affaires communautaires
CSC	Confédération des Syndicats Chrétiens
DiV	Departement internationaal Vlaanderen
EFSI	Europees Fonds voor Strategische Investerings
EU	Europese Unie
FIT	Flanders Investment & Trade
IAO	Internationale Arbeidsorganisatie
ICS	Investment Court System
ICT	informatie- en communicatietechnologie
ILGA	International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association
IPM	International Partnership for Microbicides
ISDS	Investor-State Dispute Settlement
kmo	kleine of middelgrote onderneming
LGBT	lesbian, gay, bisexual, transgender
MVO	maatschappelijk verantwoord ondernemen
NAFTA	North American Free Trade Agreement
NAP	Nationaal Actieplan
NAVO	Noord-Atlantische Verdragsorganisatie
NECSTouR	Network of European Regions for a Sustainable and Competitive Tourism
ngo	niet-gouvernementele organisatie
ODA	official development assistance
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
pps	publiek-private samenwerking
SDG	sustainable development goal
SWOT	strengths, weaknesses, opportunities, threats
TPP	Trans-Pacific Partnership
TTIP	Transatlantic Trade and Investment Partnership
UNAIDS Joint	United Nations Programme on HIV/AIDS
UNAMI	United Nations Assistance Mission for Iraq
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees
UPR	Universal Periodic Review
VK	Verenigd Koninkrijk
VLAIO	Agentschap Innoveren & Ondernemen
vleva	Vlaams-Europees Verbindingsagentschap
VLHORA	Vlaamse Hogescholenraad
VLIR	Vlaamse Interuniversitaire Raad
VN	Verenigde Naties
Voka	Vlaams netwerk van ondernemingen
VS	Verenigde Staten
VVOB	Vlaamse Vereniging voor Ontwikkelingssamenwerking en Technische Bijstand

VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
WGO	Wereldgezondheidsorganisatie

BIJLAGE:

AANVULLENDE SCHRIFTELIJKE ANTWOORDEN

Bijlage 1: Aanvullende schriftelijke antwoorden

1. Een overzicht van de buitenlandse posten van FIT?

Het netwerk van de buitenlandse posten van FIT kan digitaal worden geraadpleegd op hun website.

<http://www.flandersinvestmentandtrade.com/export/contact/buitenlandse-kantoren>

2. Informatie in verband met het internationale bezoekersprogramma's?

Twee projecten in 2016

Smart logistics and Transport solutions (9-13 mei 2016)

8 gasten :

- Zuid-Afrika : mevrouw Jacqueline Tamara GOOCH Head of Department of Transport and Public Works (DTPW) (Western Cape Provincial Government)
- Vietnam : De heer Do Xuan Quang
 - Vice Chairman of Vietnam Logistics Business Association (VLA)
 - Vice President, Cargo of Vietjet Air Group
 - CEO of Vietjet Air Cargo Vietnam
 - Chairman of Vector Aviation Co; Ltd Vietnam
 - Immediate Past Chairman of ASEAN Federation of Forwarders Association
- Mexico : Mevrouw Adriana Valera de la Torre
Director Regulatory Improvement, Ministry of Communications and Transport
- Brazilië : De heer Alexandre Oliveira,
Founding-partner at CEBRALOG, a supply chain consultancy and training company
- Iran : de heer Aria Roustapour
Head of Port Affairs Office, Port and Maritime Organization of Iran
- Polen : mevrouw Katarzyna Dargiel
Chief Expert, Ministry of Infrastructure and Construction – Department for Transport Strategy and International Cooperation (former Ministry of Infrastructure and Development – Department for Coordination of Development Strategies and Policies)
- Tsjechië: mevrouw Renata Slaba
Ministry counsellor, Ministry of Transport, Department for Strategy
- Spanje : mevrouw Suzana Val
Faculty Member, MIT-Zaragoza International Logistics Program
Transport Research Group Manager, Zaragoza Logistics Center

Cross-overs in the Cultural and Creative Industries (10 – 14 oktober 2016)

6 gasten

- Duitsland – Beieren: Dr. Silke Claus , Directeur Bayern Design
- Zuid-Afrika – Durban: mevrouw Aurelia Albert, Research Officer (Policy & Strategy) eThekweni Municipality , Management of Innovate Durban - Innovation Programme of eThekweni Municipality
- Verenigde Staten - New York : mevrouw Karen Helmerson, New York State Council of the Arts (NYSCA), Electronic Media/Film & Visual Arts Program Director
- Litouwen - Vilnius : mevrouw Roma Surviliene, Executive Director National Association of Creative and Cultural Industries

- Canada – Québec : de heer Jean-Claude Poitras, modeontwerper en pluridisciplinaire designer, voorzitter van de Raad van Bestuur van het Modemuseum, tentoonstellingscommissaris voor het luik Design van het Mode en Design Festival, en docent van een ondernemersschool
- Spanje - Baskenland : de heer Juan Diego Casals, secretaris-generaal en adviseur van het overlegplatform voor creatieve industrieën in de Baskische regering

3. Bereiken van expats in het binnenland?

3.1. De Vlaamse overheid, in casu het Departement internationaal Vlaanderen, financiert daartoe het mediaplatform van 'Flanders Today' dat zich specifiek richt op buitenlandse expats, vooral in Brussel.

U vindt als bijlage 2 de cijfers. Uit dat materiaal blijkt dat de jongste periode de oplage van het papieren weekblad is afgebouwd (nu nog ongeveer 4.500 exemplaren) ten voordele van de toenemende digitale communicatie.

3.2. Daarnaast zijn er voor de expats in ons land een aantal organisaties actief, die echter niet ressorteren onder het beleidsdomein internationaal Vlaanderen. Sommige van die verenigingen worden mee aangestuurd vanuit de Vlaamse overheid, zoals de vzw De Rand en de vzw DeBuren.

4. Bereiken van expats in het buitenland ?

4.1. De Vlaamse overheid financiert via het Departement internationaal Vlaanderen de organisatie 'Vlamingen in de Wereld' (VIW).

Hierna vindt u de voornaamste indicatoren in verband met werking van het VIW:

- Officiële contactpunten wereldwijd: 84;
- bereik elektronische nieuwsbrief: 16.400;
- profielen in databank: 41.873;
- unieke bezoekers website maandelijks: 8.155 (goed voor een maandelijks gemiddelde van 30.000 paginaweergaven);
- facebookaccount: 4.287 likes.

4.2. Vanuit de posten in het buitenland, m.n. de Algemeen Vertegenwoordigers van de Vlaamse Regering en de Vlaamse Economische Vertegenwoordigers, worden al jarenlang inspanningen gedaan om de Vlaamse expats te betrekken bij hun activiteiten.

De AAVR's zetten hiervoor digitale instrumenten in en nodigen de expats uit op evenementen zoals de jaarlijkse 11-juliviering(en).

Elke AAVR doet aanvullend inspanningen naargelang de post, zoals gebruik van sociale media (facebook en twitter), het verspreiden van een kalender met Vlaamse culturele activiteiten in hun werkgebied of steun aan taalopleidingen (voor kinderen van expats).

In mei 2015 werd door FIT het generieke initiatief 'LinkedIn-groep Flanders Business Worldwide' gestart, in samenwerking met 'Vlamingen in de Wereld'. Medio 2016 waren 673 mensen lid. Het digitale netwerk vervangt de vroegere 'Club Diaspora'. FIT beoogt Vlaamse ondernemers in direct contact te brengen met Vlamingen in het buitenland die bereid zijn zakenadvies en -ervaringen te delen. Met de hulp van Agoria, UNIZO Internationaal en Voka worden inspanningen gedaan om het aantal leden verder op te drijven.

5. VLEVA en het middenveld?

U vindt een uitgebreid overzicht de contacten van vleva met het middenveld in de loop van 2016 ([bijlage 3](#)).

Ik onderstreep dat de dienstverlening van vleva (o.a. berichtgeving op website en deelname aan infosessies) in beginsel openstaat voor alle Vlaamse organisaties en particulieren; en dus niet enkel voor vleva-leden. Het staat eenieder derhalve vrij om (gratis) van deze diensten gebruik te maken.

Leden genieten wel het prerogatief om de inhoudelijke agenda en focus van vleva - m.a.w. welke Europese beleidsthema's vleva opvolgt - mee te bepalen.

De samenwerking met het middenveld omvat:

- specifiek overleg met leden;
- overleg met andere organisaties uit het Vlaamse middenveld (niet-leden);
- deelname van vleva liaisonofficers aan informatiesessies van het middenveld;
- de organisatie van infosessies van vleva, gaande van subsidie-infosessies (op vraag van het middenveld/leden) tot beleids-infosessies, met sessies georganiseerd in onze kantoren, de deelnemerslijsten;
- behandeling subsidievragen van bedrijven, onderwijzers/onderwijsinstellingen, social profit, besturen en andere actoren;
- creëren van opportuniteiten waarbij onze leden het woord konden nemen op Europese fora met de hulp van vleva;
- specifieke vragen van leden, niet-leden en leden van leden (geen subsidievragen);
- ad hoc thematische mailings waarin we onze leden op de hoogte brengen van belangrijk ad hoc Europees nieuws;
- de standpunten die we voor onze leden, op hun vraag, bekendmaken op onze website.

6. Belanghebbendenmanagement van DiV?

U vindt het overzicht als [bijlage 4](#).

7. Rapport Exchange?

Voor het rapport verwijs ik naar de [bijlage 5](#).